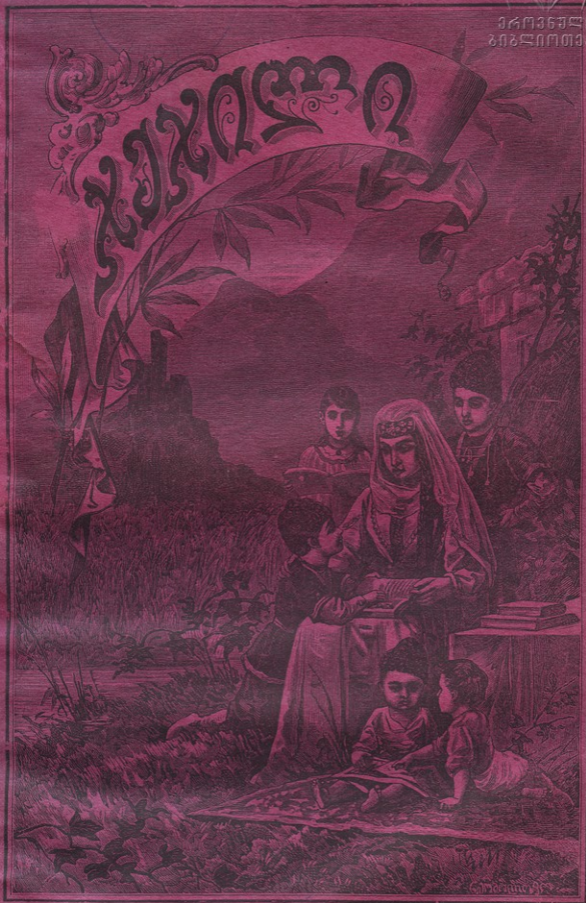

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

შინაარსი

ჟურნალ „ჯეჯილისა“

I	ყრმა იესო და ღვთიშობელი. სურათი	594
II	საშობაო, ფრანგულიდან. ანასტ. ამაღაზერას	595
III	ფერია. დედა ჩემის ნაწერებიდან. ლამარტინისა. (ფრანგულიდან) ელ. დ. წ—ელა	596
IV	ყანის პირას. ფრანგულიდან. ელ. დ—წ—ელა	601
V	ბებიას სიზმარიც დაეჯერება. ან. წერეთლისა	603
VI	შიო მღვიმელი (იუბილეს გამო) ლექსი ჯადო გე- გაჭკობრას.	613
VII	აბრაამ ლინკოლნი (შედგენილი) კუდრაჭასი.	615
VIII	ალ-ქაჯი. ერთ მოქმედებიანი პიესა. კ. ქაისშირეჯასი.	618
IX	შობის მზეს. ლექსი შიო მღვიმეჯასი	632
X	წერილმანი: გამოცანები, ანდაზები, რებუსი და ახსნა.	634
—		
XI	შობის ხე (ძღვნათ ჩემ შეილებს) ე. რუსაძისა	635
XII	ოქროს რიც-ფრანკიანი. ფრანსუა კოპესი. ელ. დე- მოლოზ წერეთელი.	636
XIII	ომი (ბიძია ჟორჟის ნაამბობი) დასასრული. კკ. მესხისა	643
XIV	მთელი წლის სარჩევი.	652

მიიღება ხელის მოწერა

ჯ ე ჯ ი ლ ო ზ ე

1916 წლისა.

ამ 1916 წლის ჟეჯილში იქნება მოთავსებული სტატია:
„ნიკოლოზ ბარათაშვილი და მისი პოეზია“ და დაიბეჭდება
აგრეთვე ნიკოლოზ ბარათაშვილის სურათი დახატული მისი
მახლობელ მეგობრის მიხეილ თუმანიშვილის მიერ.

17

17

ქართული
ბიბლიოთეკა

საქმასწავლებლო ნახატებიანი ქუჩისაღი.

იზარდე, მუცელს აქვს, დაპურდი, განდობილია.
ბიბლიოთეკა ი. დ.

დეკემბერი, 1915 წ.

◆ წიგნიწადი მეოცდაექვსე ◆

თ ბ ი ლ ი ს ი
ელექტრომბეჭდავი „სრომა“, მუხრანის ქ. № 12.
1915

ადონა. სურათი ბოდენ ჰაუზენისა.

ს ა უ რ ბ ა ო .

(თარგმნილი ფრანგულიდან)

ოვითსრობთ ამას, დიდი ხნის ამბავს:
ღამის წუგდიადი მიწას ჭფარვიდა,
ცაში ხედავდნენ ბრწუინვალე ვარსკვლავს,
ბეთლეემის ქალაქს სკდ დაჭნათოდა.

* * *
ემცნოთ ღარბითა * მკცხვარის შვილებს,
რომ დაიბადა დღეს შეი ღვთისა,
ყოველ კუთსიღამ მათ მოამურეს
მიართვან ძღვენი თვის შემოქმედსა.

* * *
მოჭეავდათ მათა ჩვილი ბატკნები,
და ოქროსავით თაფლის ჰურები,
ეველი და რძეი ნაყოფი ცხვრისა,
ნამცხვარი ჰური ღარბიბებისა.

* * *
ვერ გაებედნა მხოლოდ გოგონას
მიჭკარებოდა იმ წმინდა ალავს,

და შორიდანა ნაღვლით უმხერდა,
 ჩუმათ იტანდა სხვის სიცილ სარსარს.

* * *

ღმერთო!—ტიროდბ გოგო საწუალი,
 რაზე დაძვადე ასე შიშველი,
 ღარიბ ღატაკსა, ობლათ რჩენილსა
 რა მაქვს, მიუძღვნა ჰაწია ღმერთსა!

* * *

ამ დროს იელვა ცაძ, და გამოჩნდა
 ღამის წუგდიადში სჰეტაკი ვინმე,
 ჰატარა გოგოს მიუხსლოვდა
 ცის ანგელოზი ნათელ ბრწუინვალე.

* * *

ნუ სტირ, საბრალო, ნუ ხარ მწუსარე,
 უთხრა ნელის ხმით ციურ სტუძარმა,
 შენ შეგიძლიან უფალს მიუძღვნა
 შენი ცრემლების წუარო ანკარა!..

* * *

დასე ჰაწკუნა, შენს წინ უხსკრულში,
 სად დაბნეულა შენი ცრემლები
 ღამოცენილან ღამისა ბინდში,
 აუვაკებულან უკვე ვარდები.

* * *

მოჭკრიფე, შეილა, ღამაზნი ვარდნი,
 მიუხსლოვდი, წმინდა ბაგესა,
 სიკვარულისა და ტანჯვის ძღვენი
 შენ მისთავაზე ღვთიურსა ერძასა.

დასწვდა გოგონა ეკლიან ბუჩქსა,
ტურფა ვარდებით აივსო კალთა,
უბრწეინავს სასე, აღარ დგრის ცრემლსა,
წმინდა სადგომსა მიუახლოვდა.

* * *
რა რომ იხილა სალამი ბავშვის,
ადენტო თვალნი იესო ურძისა,
ძრავალ მოტანილ სსვა ძღვენთა შორის,
ხაწია ქრისტე დასწვდა ვარდებსა.

ან. ამილახვრისა.

ფ ე რ ი ა.

(დედა ჩემის ნაწერებიდან)

ლამარტინისა.

ველამ ერთათ ვისადილეთ, ბატონებმა და გლეხებმა, იქვე, ბალახზე; მერე ისევ ჩვენს ვირვებზე შევჯექით და გამოვსწიეთ ბილიკით, რომელიც მთის მწვერვალს მოუყვამოდა და გარეულ თხილნარში იკლავებოდა. ვირვების ჩლიქებს კლდეზე რახსარუსი გაჭქონდა, ბავშვები მსიარულათ ჭვევიროდენ, დამფრთხალი შაშვები სტვინით მიფთქრილობდენ, ჩემი ქმარი და მეველე წითელ კაკებს თოფს ესროდენ... და ამგვართ ჩვენი ჰატარა სასოგადოება დიდი სმაურობით მოემკსავარებოდა; ადამიანს ეგონებოდა, უახლები მოდიან მთებშიო. აბა როგორ არ შევაშინებდით ჰატარა მწვემსებს, რომლებიც თხილნარის განაპირას თხებს და ცხვრებს მწუესავდენ? და კიდევ შევაშინეთ.

ერთ მოსახვევში, ბილიკს შემოთ, ჰატარა ველზე ცხვრების მოზრდილი ჯოგი და რამდენიმე თხა შევნიშნეთ; ორმა შავმა ძაღლმა, რომლებიც მათ დაურჯობდენ, გამწარებული ეეფა დაგვიწიეს; ცოტა მოშორებით, ზედ ბილიკზე, ორ დიდ ქვას შუა, ჩაშა

ერთ მოსახვევში, ბილიკს შემოთ, ჰატარა ველზე ცხვრების მოზრდილი ჯოგი და რამდენიმე თხა შევნიშნეთ; ორმა შავმა ძაღლმა, რომლებიც მათ დაურჯობდენ, გამწარებული ეეფა დაგვიწიეს; ცოტა მოშორებით, ზედ ბილიკზე, ორ დიდ ქვას შუა, ჩაშა

ვებული ნაცარი დაინახეთ; როგორც ეტობოდან
ის იყო ცეცხლი ჩამქრალიყო, მის გვერდით კი ორი
რწვეილი ზატარა ფესხაცმელი ეწეო, ხისგან გამოჭ-
რილი ფესხაცმელები, როგორც იმ მხარეში სოფ-
ლის ბოვშებს აცვიათ სოლმე. ჩვენ მივსვდით რომ
ბავშები, ამ ჯოჯის ძწეემსები, შორს არ უნდა ეო-
ფილიევენ; გადაწვევიტეთ,—და მერე ეს მართალიც
გამოდგა,—რომ ჩვენმა ხმაურობამ და თხილნარში
თოფის სროლამ ისე შეაშინა ისინი, რომ საჩქაროთ
მიიძაღენ ბუჩქებში, ისე საჩქაროთ, რომ ტიტველი
ფესების ფესხაცმელებში ჩაუოფაც კი ვერ მოახწრეს.

მე თავში გამიარა, მოდი გავახაროთ ეს ბავშუ-
ბითქო, და ეს აზრი საშინლათ მოეწონათ ჩემს ზა-
ტარა ქალებს; ჩვენ შევჩერდით ჩამქრალ ცეცხლ-
თან და ჩემმა ქმარმა თითოეულ ფესხაცმელში თითო
ვერცხლის ფული ჩადვა; ჩემმა ქალიშვილებმა კი ამ
ფულს ტკბილეულობაც დაუმატეს, რომელიც საგზ-
ლათ ჰქონდათ წამოდებელი; მერე ისევ განვაგრ-
ძეთ ჩვენი გზა, თან სულ იმაზე ვლახარაკობდით,
თუ როგორ გაუკვირდებოდათ და გაესარდებოდათ გაქ-
ცეულ ზატარა ძწეემსებს, როცა ჩვენ გავლის შემ-
დეგ დამშვიდდებოდენ, უკან მობრუნდებოდენ და თა-
ვის ფესხაცმელებს მონახავდენ; თქმულებით იმ ად-
გილს, რომელსაც თითონაც სასჯელათ „ფერია“ ერქ-
ვა, ფერიები ხშირათ ინახულებდენ სოლმე, და უთუ-
ოთ ბავშები იფიქრებდენ, სწორეთ ფერიებმა დაგვა-
საჩუქრეს ასე, როცა დაბინდებულზე სასეირნოთ გა-
მოვიდენო; და ეველა ის ხეივნები, რომლებსაც მოვ-

ევებოდით მთიდან ძირს ჩამოსასვლელათ, გადაურუებული იყო ჩვენი შვილების სიცილსარსა-
რით; ისინი ირდგენდენ ჰატარა მწუქმსების შიშს,
მერე მათ განცვიფრებას, ბოლოს მათ აღტაცებას, და
იმასაც, თუ რას უამბობდენ ისინი საღამოს თავის
დედამამას.

რაც ჩვენ წარმოვიდგინეთ — გამართლდა. ჰატარა
მწუქმსები მართლა მოტუეებულიყვენ და ჰკონებოდით
ფული და ტებილეულობა ფერიებმა მოგვიტანესო;
მაგრამ მათი დედამა კი არ მოტუეებულან; და იმ
თავაზიანობით, რომელსაც სძირათ შესვდებით ჩვენს
სოფლებში, სამაგიერო გადაგვისადეს, მათაც გაგვა-
კვირეს, მათაც გუასიამოვნეს; როცა მეორე დღეს,
აღიონსე, ჩვენი მოსამსახურე გარეთ გამოვიდა, და-
ინახა რომ კარებს წინ ოთხი ჰატარა წნელის კალა-
თი იდგა, თხილით გავსილი: თხილზე სევიდან თი-
თო თხის ეველი იდგა და თითო ნაჭერი კარაქი, ფეს-
საცმელივით გამოუვანილი. ბაუშები, რომელთაც იქ ეს
მონაკითხი დაეტოვებინათ, უკვე გამქრალიყვენ და
ამნაირათ ჰასუსი ძოეცათ ჩვენთვის გამოცანით გა-
მოცანასე, საიდუმლოთი საიდუმლოზე და საჩუქრით
საჩუქარზე.

ელ. დ—წ—ელი.

ყ ა ნ ი ს - პ ი რ ა ს .

(ფრანგულიდან)

ანის ჰირას ორი ჰატა-
რა ვაჟი იჯდა; ერთი
მათგანი სოფლელი ბაჟ-
ში იყო, მეორე ქალა-
ქელი; და ორივე ძალიან
დაძეკობრებულნი იყვნენ ამ

სამი დღის განმავლობაში.

— როცა ჩვენსას მოხვალ, — ეუბნებოდა ქალა-
ქელი ბაჟში სოფლელს, — განახებ ლამაზ სასაღებს,
მშენიერ სასახლეებს და დიდებულ ეკლესიებს; და
აგრეთვე განიერ ქუჩებს, იმნაირათ განათებულს, რომ
იქ ღამეც ისე სედავ, როგორც დღე.

— მე კი, — მიუგო სოფლელმა ბაჟმა ქალა-
ქელს, — განჩენებ საუცხოვო ადგილებს, სადაც უსვბათ
მოიპოვება მარწვი, თხილი და გარეული ქლიავი;
და აგრეთვე უსარ-მასარ ნაძვის ტყეებს, სადაც დღეც
ისე ბნელა, როგორც ღამე.

— და რას მასწავლი? — ჰკითხა ქალაქელმა ბაჟ-
მა.

— გასწავლი, როგორ მიჰყავთ ცხვრები სამოჟ-
ნელათ, როგორ ამხადებენ ვეელს და კარაქს ჩვენი

ლამაზი ძროხების რძიდან და როგორ იმუშავებენ
 მიწას ჩვენი ლამაზი ხარების დახმარებით; ავიხსნი
 რა დროს უნდა დათესო ჰური, ქერი და ფეტვი;
 როგორ უნდა შეჭკობო მხები და დაწურო უურბენი;
 როგორ უნდა მოწნა წვრილი წნელით ზატარა კალა-
 თები და მოქსოვო ჭილოფები იმ ლერწმით, რომე-
 ლიც ტბის ჰირას იზრდება...

— მე კი,—გააწვევებინა სიტყვა ქალაქელმა
 ბავშვმა,—მე გასწავლი სხვა რასმე, რაც ვეფლა მაგას
 სჯობის; მე გასწავლი შენ წიგნის კითხვას!

ელ. დ—წ—ელი.

ბეზიას სიზმარიც დაეჯერება.

იდი მოუსვენრობა და ადელ-
 ვება ტრიბლებდა ჩვენ ქა-
 ლაქში. ეოველ წამს მოე-
 ლოდენ თათრების შემოსე-
 ვას. სამთარი, როგორც
 იყო, წუეველა კრულვით გა-
 ვისტუმრეთ, მაგრამ გა-
 საფსუღლიც არა ჩუეულებ-
 რივი დაგვიდგა: სპირი წვი-
 ძები, ნიაღვრები, სეტყვა

და ქარიშხალი არ. გვასვენებდენ. ეოველ დღე გვეს-
 მოდა არა სანუგეშო ამბები და აბა ჩვენ სასწავლებ-
 ლებს რა სეირი დაემართებოდათ. ეველა უკულოთ,
 უსალაოსთ სწავლობდა. მარტშივე გავარდა სმა, რომ
 მოსწავლე ემსწვილები ასლავე უნდა დაითხოვონო. მარ-
 თლაც აზრილის დამდეგს ბავშებს გამოუცხადეს, რომ
 ვისაც განმეორებითი გამოცდა არ ექნება—შემოდგო-
 მამდის, სუთი თვით, თავისუფალი იქნებიან.

ამ ამბავმა თიგო მალიან გაახარა, მაინც წარ-
 მაცი იყო, მისი საქმე ზღაზნით მიდიოდა და რომ

ბების მორიდება არა ჭქონოდა სწავლას სულსცოცხლებს
მიანებებდა.

თიკომ ბებისს მიუტანა ამბავი დაგვიტოვოსო
და ვერ გაბედა დაეძალა, რომ ორ საგანში გამოც-
და აქვს დანიშნული.

ბებია ირინეს ძალიან უყვარდა თიკო, თავისი
ობლათ დარჩენილ შვილი-შვილის მხეს ფიცულობდა.
ან ამ საწვალ მოხუცებულს ქვეყანაზე ვინღა გააჩნ-
და. ქალიშვილი მელოგინობაზე მოუკვდა. სიმე სამ-
სახურის კაცი იყო, სულ აქეთ-იქით დადიოდა და ამ
ომიანობამ გერმანელებისაკენ გადაკარგა.

ბებია ირინემ რომ გაიგო თიკოს განმეორებო-
თი გამოცდა ჯერ ძალიან განრისხდა, აღშოთობდა.
მერე თავი შეიკავა და ტკბილათ უთხრა:

— ჩვენ აგარაკში, ჩემო გვრიტო, სომ მთელი
ზაფხული ჩაგიძსამდება. ვერც ჩემი ჯიბე გაუძლებს, —
მასწავლებლის აუჯანა მოძინდება. ასღა დიდი ქალი
ხარ, 13 წლისა შესრულდი. დროა ჭკუაზე მოხვი-
დე. დაძიჯერე ინანებ, ამხანაგებს ჩამორჩები. შენმა
საქციელმა შე სომ სიკვდილის ჰირამდის მიძაღ-
წვეინა.

თიკო თავის საუვარელ ბებისს ეელზე ჩამოეკი-
და და შეათეჯერ ჰირობა მისცა კვლავ ისე ვისწავ-
ლი, რომ „პერეკვზამინოვკა“ არ შექნებო.

რა გაეწობოდა! ბებია ირინე დამშვიდდა. თი-
კომ მიივიწუა წიგნები, სწავლას მოვესწრებო და
სულ ტოლ ამხანაგებში დროს ატარებდა. არც სი-
ნებატოგრაფი გამოეპარებოდა და არც რაიმე სეირ-

ნობა. ბულვარი სომ ფეს-ქვემ ჭქონდა გათელილი. და აი სწორეთ ამ სეტილის დროს ბაზრის ქუჩაზე წააწედა ერთ შიშველ-ტიტველ ბავშვს, რომელსაც ჩულში გასვეული ჰატარა ცხოველი გულში ჩაეკრა. თიკო და მისი ერთგული ამხანაგი თამრო მიუხსლოდენ ბიჭს და ჭკითხეს მაგ ლეკვს სომ არა ჭკიდო?

— ოღონდაც რო გაუვიდი, შიშვილით ვაკვები. სოლო ეს ძაღლის ლეკვი კი არ არი ჰატარა ძელაა და გამოაჩინა მისი წვეტიანი დინგი და ფაფუკი კული.

თიკოც და თამროც აღტაცებაში მოვიდენ და შეევაჭრენ. ბიჭს ილიან გეხარდა და ჰატარა ცხოველი ადვილათ დეუთმო. სოლო თიკო ახლავე ბებიას ფულს ვერ გამოართმევდა ძელას საუიდელათ და ის არც მისცემდა, ამიტომ ორივენი გაეჩანენ ფულის საძოვნელათ, თანაც თიკოს ეშინოდა სხვა არ წაძეცილოსო. ფული მეგობრისგან ისესხა, სოლო როდესაც თიკომ ჩაიბარა ძელია ძამინ მოვიდა გონსე: რა ვუყო ძელას, სად შევინახო, იქნება ბებიაძე სახლში არ მიმაუვანიოს. ორმა ამხანაგმა დიდი თათბირის შემდეგ ძელას უვიდეს ჯაჭვი და ერთ თავიანთ მეგობარს ძესანახათ კარს ძიაუენეს.

— სოლო ერთი—ორი დღით გვეხანდეს შენთან!—ესვეწებოდა თიკო მეგობარს.

თიკომ ახლა ბებიას დაუწყო ფერობა, ვაღის გადასახდათ ფულს ცოტ-ცოტას ართმევდა. აგარაკში წასვლას აჩქარებდა, ეფიცებოდა, რომ გამოსაცდელ საგნების ჩასაბარებლათ თითონ მოემზადება.

და თუ თითონ ვერ შესძლებს უსათუოთ აგარაკშია ც
საშველათ ვინმე მასწავლებელი გამოჩნდებოდეს.

ბებია ირინეს სჯეროდა ეველაფერი. თიკო ეს
ვეოდა, ჰკოცნიდა და ერთხელ, როდესაც ბებია კაი
გუნებაზე ნახა, გამოუტყდა — ზატარა შელია ვიუიდეო.
გამყიდველი ბიჭი ძალიან გაჭირებული იყო, სიმში-
ლით კვდებოდა და ისე მოუღბო ბებიას გული,
რომ მან ცრემლებიც გადმოყარა.

ამას შემდეგ თიკომ ძალე მოჰკვარა ბებიას შე-
ლია.

ზატარა შელია რუსი ფერისა იყო და კუდი
მშვენიერი, ფაფუკი ჰქონდა. ბებიას მოეწონა შელია.
თიკო თავისი მეგობრებით დიდხანს ურჩევდა სა-
ხელს. ზოგი ამბობდა მელუმა დავარქვათო, ზოგი
კუდანას იძისოდა. ბოლოს მონათლეს შელია — კუ-
და-გორქელათ.

ბებია უურს უგდებდა ამათ და თან თავს აქ-
ნევდა.

ბოლოს ვედარ მოითმინა და უთხრა:

— შეილო, შელას ვერც ქურდობას და ვერც
გაიძვერობას ვერ მოაშლევინებ. რაც უნდა ულო-
ლიაო არ გაგიტანს. არც ერთი სახლის ზატარანი
არ შეგანახვინებს, მართლაც რომ ჩვენ აგარაკში ძა-
ლე უნდა წავიდეთ.

თიკომ უური არ ათხოვა ბებიას სიტყვებს და
მთელი დღე შელიას ალერსში და საჭმელის მიწო-
დებაში იყო. ეოველ დღე ჯაჭვით შემბულს სასეირ-
ნოთ ატარებდა. ბულვარზე სალხი ედებოდა, შეტად

რე ემაწვილები. ძელა იღრინებოდა, ხან ძალიან წინ მირობდა და ხან სათრეველი სდებოდა, მაგრამ თიკო და მისი ძეგობრები ძალიან გახსარებული იუვენ ამ სათამაშოთი.

* *

დადგა აგარაკში წასვლის დღე. თიკოს აჯანყებდნენ, მატარებლით ძელიის წაუგანა შეუძლებელიაო. ზოგიც ეუბნებოდა: ათასი ჯაჭვითაც რომ შებოჭო, მანაც გაიძვერება და გაგექცევასო. ძელია კუდა-გრძელა კი თითქოს ეველახუერს ათვალიერებდა, ქვეშაქვეშ გამოიუურებოდა. სის ეუთი გალიასავით მოუწეეს და თიკოს ბევრი ადელუების და ბებიას ირინეს შფოთის შემდეგ ძელა აგარაკში მიიუვანეს. აქ ფართოთ და თავისუფლათ მოაწეო ჩუენი კუდა-გრძელა. ამათ აგარაკს დიდი ადგილი ეჭირა და გარშემო შემოღობილი იუო, მსოლოთ ერთ ადგილას არ იუო ღობე, ზატარა მდინარე ჩაუდიოდა და აქ ბუჩქები ღობე მაკივრობას უწევდნენ.

თიკომ ორი საში დღის შემდეგ თავის კუდა-გრძელას მოსსნა ჯაჭვი როგორც საიმედოს და დიდის ამბით სახლის სახურავ ქვეშ დააბინავა, რბილი საგებელიც კი დაუგო. უოველ დღე ემაწვილი ბებიის ჩუმათ აუიდვინებდა სორცს, რომ უძი სორცით გაემლო თავისი „ძელუშა“, როგორც ალერსით უძახოდა თიკო.

ძელია სოლო თიკოს იკარებდა, ისიც დიდი სიფრთხილით, სსვებს უღრინავდა, კბენდა; ბებიის დანახვასე სომ სულ ისე მიიძალებოდა, რომ სსენე-

ბაც კი მისი გაწელებოდა. ბებიაც თავის მსრფხველ რადლებას არ აქცევდა, ან რა მისი თავი ჰქონდა და ისე უცქერდა, როგორც თიკოს სათამაშოს, გასართობს.

ყოველ ცისმარე დღეს ღობეს ეწვივენ გოგობიჭები მის სანახავათ, ის კი თითქოს არაფრით აგუდებდა, სოლო ეურ მახვილობა მოიმატა.

ამათ აგარაკში შეჩვეული ჰყავდათ კატა, რომელიც კაბი საში წელიწადი იყო ყოველთვის მეგობარს ოჯახიდან საფსულოებით ამითთან გადმოხანდადებოდა. თავის თავს ყოველთვის მინაურათ გრძნობდა და სულაც არ ეპრიანა, როდესაც აქ ჩამოუყვანეს ძელა. ატედა მათ შორის ქიშპობა. ძელია ერთდებოდა კატის კლანჭებს და თანაც ცდილობდა ლუკმა ჰირიდან გამოეცადა. ამათი ბრძოლა სწორეთ სანახავი იყო. თითონ ბებიაც და თიკოც დიდი სიამოვნებით უეურებდენ კატის და ძელიის საქციელს. მისცემდენ კატას საინით საჭმელს, ძელა სულ მოშორებით იჯდა, თითქოს უურადლებასაც არ აქცევსო. ძერე უცბათ გამოეჩნებოდა მისკენ და სწრაფლათ დასტაცებდა მის ულუფას. კატა კლანჭებს გაჭერავდა თუ კი მოასწრებდა, მაგრამ ძელია ერთ წამს გაჭერებოდა, თავის საბინადროში აძვრებოდა.

თიკო შუადღისას, ყოველ დღე მიდიოდა ერთ თავის მეგობართან სასწავლებლათ და მის აღტაცებას საზღვარი არ ჰქონდა, როდესაც თავისი საყვარელი „ძელუმა“ ნახევარ გზამდის გააცილებდა და ძერე უკანვე ამათ აგარაკში დაბრუნდებოდა.

* * *

ზაფხული მიწურულში იყო. წვიმები მოდიოდნენ, აცივდა. ქალაქში დაბრუნების დრო დადგა. თიკომ მოუსპირა სწავლას, ეგზემენების ჩასაბარებლათ უნდა მალე წასულიყო. ბებია ირინე მის შექმდე ცოტა ხანს კიდევ დარჩებოდა — თავის ავარაკის საქმეების მოსაწეობათ. ახლა საქმე იმაში იყო თუ კუდა გრძელას რა უფონ! ბებიამ თიკოს გადაჭრით გამოუცხადა, რომ ქალაქში მედიას წაუვანა შეუძლებელია. თავისუფლობას დაჩვეული ჯაჭვით ვერ დააბამო და მათ ბინაზე ეზო ზატარა აქვთ, არც სახლის ზატრონი მისცემს შენახვის ნებას. სხვა შეიძლება ნადრებსაც ქურდობით აიკლებს. თიკო შფოთავდა, ტიროდა, თავის საუვარლის მოძორება არ უნდოდა.

— ბებია გენაცვალოს ნუ ტირი. ჩემი ხნის დედაკაცს სიზმარიც დაეჯერება. სახლის ზატრონი მადლს და ქათამს არ გვანახვინებს, მედიას სომ ჭაჭანებაზე არ გაატარებს. კიდევაც გეუბნები — მეღია თავის ქურდობას და გაიძვერობას არ მოიშლის, ჩვენ დღეები ჩამწარებული გვექნება. თიკო თავისას არ იძლიდა და კუდა გრძელას ბედობაზე უფრო მეტს ფიქრობდა, ვიდრე მოლოდინ გამოცდებზე.

* * *

ერთ დღით ბებიასთან შემოვარდა გააღმასებული მესობელი მეღანია:

— რა ამბავი ხდება, რა ამბავი! მაჩვენეთ ეგ თქვენი ამოსაგდები მეღია, სად არის, სად დაესეტება. ეს მეორე ბატი მომიკლეს. ჩემისთანა საწავლას

და უბედურს რაღა ეგ მინდოდა! წვითა და დაგვიტოლო
 ვსრდიდი მაგ ბატებს, მოველოდი გროშებს და ახლან
 თქვენმა წვეულება ძელიამ ლამის სულ გამიწვევითოს.
 და დაიწყო ძელანამ ტირილი და წვეულება-კრულვა.

ბებიან ირინე ამშვიდებდა და გარემოების ამბავს
 ჰკითხავდა. თიკო მიიძალა მეორე ოთახში, სული
 განახა და იქიდან უურს უკდებდა.

— არ ვიცოი როგორ გიამბოთ, ქალბატონო,
 ჩემი უბედურება... ამ ორი დღის წინეთ დამეკარგა
 ბატი, ისეთი სუქანი, ისეთი ქონანი... ქურდს ვერ
 მივაგენი, მეგონა ჩვენი ტუიდან მოვიდა ძელია და
 მოიტაცა. დღეს დილით მესობლიანთ სალომემ და
 მიუვირა: დასე, დასე! ძელიამ მენ ბატს თავი მოაგ-
 ლიჯაო. ერთი შეხედეთ, ქრისტიანებო, რანაირათ მე-
 ექცევაო! ჩემი კაცი სახლში არ იყო. მე გამოვარდი
 ჯოხით ხელში, მაგრამ რას გავაწუობდი. ის ერთ
 წუთაში ტუეში მიიძალა, მხოლოთ მისი რუსი კუდი-
 ლა მოჩანდა. ეგ თქვენი ძელია იყო, ვიცანი... და-
 მნახეთ მისი ბინა, ჰირი ისევ ბალნით ექნება საგ-
 სე. სად არის! სად არის!

ამ უვირილზე მესობლებმა მოიყარეს თავი. ატე-
 და უახანი, ვაი-ვაგლახნი. თიკო ჩუძათ ჩარდახში აი-
 ჰარა, რომ თავისი კუდა-გრძელა გადაეჩინა ამ აფთ-
 რების ხელიდან, მაგრამ ძელიას სხენება არსად იყო.

ბებიამ ერთხელ ორჯელ შეუტია ძელანას, მაგ-
 რამ როდესაც სხვებმაც გადმოაღაგეს მისი ოინები,
 ცოტა არ იუოს თავი შეიკავა. ერთი ამბობდა წიწი-
 ლები გამიჩანავაო, მეორე იმასოდა ბატის ჭუჭულე-

ბი ჩემ თვალ-წინ მომტაცაო, მაგრამ თქვენის სახარით აღარას ვაძმობდიო.

თიკო სასლიდან ჩუმად გაიპარა და თან იძინაო და: ბებიას სიზმარიც დაეჯერება! აკი აძმობდა არ გაგიტანსო. ამ დროს მელანისა ქმარი თოფით სელში შემოვარდა და იძინაც მოართო ვვირილი და თან გამოუცხადა ბებიას: ნუ გკწინებათ, ქალბატონო, ავედევნები მავ თქვენ მელიას და აი ამ თოფით შავ დღეს დავაუენებო.

ბებიას მობეზრდა ეს დავიდარება და იმითი მოიშორა თავიდან, რომ მელანისა ქმარს უთხრა:

— შვილო, რას კრიახობ, წადი და რაც გწადღეს ისა ჰქენი, მე თავი დამანებე — და შევიდა თავის ოთახში.

* * *

იმ დღეს მელია აღარ დაბრუნებულა სასლში. ამითი ეველა დარწმუნდა მის დანაშაულობაში. თიკოს ქალაქში გაგზავნა დანაქარეს. ბავში ნაღლობდა და ბებია ირინეს შეეძინდა ეგზამენები არ ჩაეშალაო და მეორე დღეს დილითვე უკრეს ამას თავი ქალაქში.

მელია კი მეორე დღეს შუადღისას თავის ბინაზე დაბრუნდა. ბებიამ თავისი სულით დააბა ბომზე. მაგრამ მისმა კენესამ და ღმუილმა ისე შეაწუსა და ილაჯი გაუწვიტა ბებიას, რომ მან უბრძანა — თავლიდან დაიკარგეთო.

აუშვეს მელია, მისცეს თავისუფლება, მელანისა ქმარი დარაჯათ უდგა და როგორც კი მძიკრი მე-

ღია მიაღვა ბატებს, ამან ესროლა თოფი და ბოლო
ლო მოუღო ამ ჩვენ ძელია კუდა-გრძელას.

ბებიის აგარაკის დარაჯის ცოლმა შეკადარი შე-
ღია წაიღო სახლში, გაატყავა საცოდავი და შე-
ღიას მშვენიერი კუდი მიაწოვა ბებიას და ასე მო-
ასსენა: ეს ჩვენი ძელიას კუდი კაი სუთ მანეთათ
გაიუიღება.

ბებიაჲ სელები გაატატანა: არც ეკ მინდა და
არც მავისი ცოდლო.

თიკოს არ გაუმხილეს მისი საუვარელი ძელუ-
შას სიკვდილი, უთხრეს ტყეში გადავარდაო და ემა-
წვილს იმდენი სსვა და სსვა შთაბეჭდილება დაუსვ-
და ქალაქში, რომ ძელიას ამბავი გადავავიწუდა.

ანასტასია წერეთლისა.

შიო გლვიელი

(იუბილეს ვამო)

როცა ჰირველათ მე წაფიკითხე
ლექსი ძღვიმელის, ჩვენი შიოსი,
მასსოვს ჯიგრძენი სიამოვნება
და სიმსუბუქე ცელქი სიოსი!

როცა ჰირველათ მე მას ვეახელ,
როცა ჰირველათ გავიცან, ვნახე,
მუის მომეწონა მის მეტეველება,
მუის მომეწონა მე მისი სახე!

მისი ლექსები ისე ნაზია,
ისე სათუთი, ისე ნარზარი,
როგორც ნარგიზი დილის ცვარ-ნამის
უსომო ტრფობით დამწვარ-დამდნარი!

სწერს მიუდგომლათ, სავსებით სწორად,
სწერს ვეელასათვის გასაკებ ენით,
გამსჭვალულია მგოსნის ბუნება
იმ უცილობელ, უტეუარ რწმენით:

რომ ჩვენს დატანჯულ სამშობლო მხარეს
დღე დაუდგება ნათელ-მზიანი,
მტერს მოიგერებს და კვლავ აღსდგება
დღეს დაცემული ქართლოსიანი!

მამ, გაუმარჯოს შიო ძღვიმელსა,
 დიდება იმის მომხიბლავ კალამს!
 ასე იმასის ახალ-თაობა
 ასეთნაირსა მიუძღვნის სალამს,

ისურვებს იმის კარგად მყოფობას,
 ისურვებს იმის დღეგრძელობასა
 და თაიგულათ მიაღრთვეს იმას
 ვრძობათვან შეკრულ დიდ მადლობას!

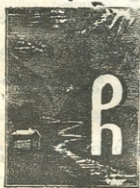
ლადო გავგიჭკორი.

მცოდნე თანობისა ლაგამეტა მწიგნ ნობ
 იმისა-ღრამ მწიგნაჲ დეჲ
 მწიგნაჲ ცალფე მჲ მწიგნაჲთი მწიგნ
 სიძვირობითჲ იღრნეჲჲ მწიგნ

აბრაამ ლინკოლნი.

რდილოეთ ამერიკის ერთ დიდ სასელმწიფოს „შეერთებული შტატები“ ჰქვია. ამ სასელმწიფოს, როგორც საფრანკეთს და სხვა ზოგიერთ სასელმწიფოებს, სელმწიფე არა ჰქვავს. სელმწიფის მაგიერ ხალხი რამდენიმე წლით ირჩევს პრეზიდენტს და სასელმწიფოს ეს პრეზიდენტი განაგებს. „შეერთებული შტატების“ უველახე განთქმული და ხალხის საუვარელი პრეზიდენტი იყო აბრაამ ლინკოლნი. ლინკოლნი დაიბადა 1809 წ. — გარდაიცვალა 1865 წ. ამერიკაში ძალიან ბევრი იუვენ მონა ზანგები. მემამულენი, რომელთანაც ისინი მუშაობდნენ, რაც კი შეეძლოთ სჩაგრავდნენ, აწვალვებდნენ და სიცოცხლეს უძწარვებდნენ იმათ. ლინკოლნის მართვულობის დროს ეს ზანგები მონობიდან განთავისუფლდნენ.

ლინკოლნისთანა კეთილი ადამიანი იშვიათი იყო. ის ღმობიერათ და კარგათ ეწერობოდა არა თუ დიდს და ჰატარა ადამიანს, თვით ცხოველებსაც და ჭია ღუასაც.

ლინკოლნის მამას სძირათ შესვდებოდა სოლმე ერთი ალბკიდან მეორე ალბკზე კადანსახლება და

ლინკოლნიც შეელოდა სოლმე თავის ძამას ^{გადა-}სასლებამი. ამხანაგ მესობლებიც ხან და ხან მათთან ერთათ გადასასლდებოდენ. ერთსელ შუა ზამთარში მოუსდათ ასე გადასასლება. ლინკოლნი ძამინ 20—21 წლისა იქნებოდა. იმ დროს რკინის გზა არ იყო ჯერ გამოგონილი და ფურგონებით მკსავრობდენ სოლმე.

ერთსელ ლინკოლნი თავის მესობელ მეგობრებით რის ვაი ვაკლასით ერთ ერთ ძდინარეს გადავიდენ და აკი იქით ნაპირას ძაღლი დარჩათ. ძაღლი საცოდავათ დარბოდა და წკმუოდა. ლინკოლნი ძამიჭხედა გაღმა დარჩენილ ძაღლს და შეჩერდა. თითქოს რაღაცას ფიქრობდა და ტორტმანობდა. წუალი ძდინარეში უინულივით ცივი იყო, მაგრამ ლინკოლნს ძამინც გულმა ვერ გაუძლო, უცხათ წაიძრო წულები, ძარვალი აიკეცა და წუალში შესტოვა. ლინკოლნი ძამ რომ ძაღლი მეორე ნაპირს გამოიყვანა, ის სისხარულით წკმუტუნებდა და ეველას ზედ ასტებოდა.

პრეზიდენტობის დროს ერთსელ ლინკოლნი თავის მეგობრებთან ერთათ ცხენებით საქმესე მიეძგსავრებოდენ. უცხათ მკსავრებს გზაში ჭეიპინი მოესძათ. ხის ქვეშ ორი ჩიტის ბახალა ეგდო, ალბათ ბუდიდან ჩამოვარდნილიყვენ. დედა საბრალო წრიპინით გარს ევლებოდა.

— შეხედეთ, ბარტეები ბუდიდან გადმოვარდნილან—სთქვა ერთმა.

— მაკათი საქმე წასულია!

— კატა შესწამს — დაუძარცა შესამემ და გზას
გაუდგენ.

ცოტა ხნის შემდეგ მგზავრებმა ნახეს, რომ ლინკოლნი მათთან აღარ იყო.

— ცხადია ესლხ ჩვენი ლინკოლნი ამ ჩიტის ბახალეებს ჰატრონობას უწევს, სთქვა ერთ ერთმა.

მართლაც ლინკოლნი იმ ტლანპოში გადმოსულიყო ცხენიდან, ბარტეები აეუკახა, სეზე ასულიყო და ფრთხილათ ბუდეში ჩაესვა.

ამხანაგებს რო დაეწია, მათ ლინკოლნს გასწორილ ჩექმებზე მიუთითეს.

— რა უყო, სთქვა ლინკოლნმა, მე რომ ესე არ მოვქცეულიყავ მთელა დამე ვერ მოვიხვეწებდი.

ერთხელ ლინკოლნი ისევე თავის მეგობრებთან ერთათ მეორე ქალაქს მიემგზავრებოდა. უკუღანი და ლინკოლნიც საუკეთესო ახალ-ტანისამოსში იყვნენ გაძმწეობილნი.

— გზაში მორეუბი ჩავარდნილ გოჭს წააწედენ. შეშინებული გოჭი საშინლათ ჭეიოდა. ლინკოლნი თავისი ახალი ტანისამოსით გადახტა ტლანპოში და გოჭი ამოიუვანა.

— განა შეიძლებოდა სხვანაირათ მოვქცეულიყავ? უთხრა ლინკოლნმა ამხანაგებს.

(თარგმანი)

კუდრაჭა.

„ა ლ - ქ ა ჯ ი“.

(ერთ მოქმედებაანი საბავშვო ზეის)

მოქმედნი პირნი:

გაიოზი—უშიშარი და მეტათ კონიერი ბავშვი.

ლენკო—გულგუთიანი.

გივი.

ვახტანგი.

ვალკო.

მიშა—უკმეხი და კარბი ბავშვი.

დათო—ობობი.

ქეთინო—ჩვილი გულის პატრონი.

ელიკო.

მარგალიტა.

პირველი მოქმედება.

სცენა წარმოადგენს საბავშვო ოთახს. სცენის სიღრმეში ერთი მოზრდილი მაგიდა დგას. მაგიდაზედ სანათი, ფარდა, რომ აიხდება, გარედან შემოსისპის მომავალი ბავშვების სიმღერა: „ვალკო, რომ გავზარდი“... მალე, რიგზედ დაწყობილი სცენაზედ შემოვლენ: გაიოზი, ლენკო, გივი, ვახტანგი, ვალკო, მიშა, დათო, ქეთინო, ელიკო და მარგალიტა, რომელნიც შემოსვლისთანავე სიმღერას სწყვეტავენ.

გამოსვლა პირველი I.

გაიოზი. (რამეღი ბაიარადათ წინ მიუძღვის, სვეწნათ მიმარათავს) თქვენი კირიმეთ, კიდევ იმღერეთ!..

ჰველა. ვიმღეროთ, ვიმღეროთ!.. (განმეკრებით მღერაბან და თან ოთახში ფეხების ბარტუწნით დადაბნ)

გაიოზი. (ბაიარადს ძირს დაუშვებს) ეხლა კი კმარა... დასხედით ყველა და მეც ეხლავე თქვენთან გაეჩნდები. (მეკრე ოთახში გარბის)

ჰველა. (ხმაურობენ)

ქეთინო. ვითამაშოთ რამე!

მარგალიტა. „იწილო-ბიწილო“ ვითამაშოთ!

ჰველა. ვითამაშოთ, ვითამაშოთ!

გივი. ეგ კი არა, „კეკე-მალულობა“ ვითამაშოთ!

მარგალიტა. მერე, ვაჟ-ბატონო, სად უნდა დავიმალოთ?

მლიქო. ამ, შუა-ღამისას კარში ხომ არ დავიმალებით!..

გაიოზი. (უცბათ შემოყარდება) ამხანაგებო, მეც თქვენთანა ვარ!

ჰველა. ჩვენც აქა ვართ!..

ლენკო. ჩუმათ იყავით, ძრიელ ნუ ყვირით, თორემ ძალუა გაგვიჯავრდება.

გაიოზი. რას ამბობ, ლენკო?! დედაჩემმა სთქვა: ოღონდ თქვენ იმხიარულეთ, იმღერეთ და თქვენი სხვა არა მინდა რაო!..

ჰეთინო. მაშ, ისევ ვიმღეროთ!

ჰველა. ვიმღეროთ, ვიმღეროთ!

გაიოზი. ჯერ მოიცადეთ! აი მე როგორ მინდა, რომ ეს საღამო გავატაროთ?

ჰველა. როგორა?

გაიოზი. სულ პირველათ „ცორინე“ ვითამაშოთ.

ჰველა. ვითამაშოთ!

ჰეთინო. (სხვა ქაფუბიც) ჩვენც ხომ „ცორინეს“ არ ვითამაშებთ?

გაიოზი. მერე რა არის? თქვენ ნელა დაგარტყამთ ხოლმე ქამარსა.

ჰეთინო. არა, ჩვენ არ გვინდა!

ლენკო. მაშ, ისეთი რამ მოვიგონოთ, რომ ამათაც ვითამაშონ.

მლიქო და მარგალიტა. (ტაშს შემოჭყრავენ) „თვალ-ხუჭულობა“ ვითამაშოთ!

ჰეთინო. მართლა, რა კარგია!

ჰველა. „თვალ-ხუჭულობა“ ვითამაშოთ!

გაიოზი. ჩემთვის სულ ერთია, ვითამაშოთ! მხოლოდ ამ თამაშობას, რომ გავათავებთ ვიმღეროთ!

ჰველა. ვიმღეროთ!

გაიოზი. სიმღერების შემდეგ ლექსებიცა ვთქვათ და გვეყოფა კიდესა!

ლენკო. გაიოზ, ერთი კარგი რამე, რომ დაგაფიწყდა?

ბაიოზი. რა დამაფიწყდა?

ჰველა. რა, ლენკო?

ლენკო. რა, და ალ-ქაჯების ამბები!

ჰველა. მართლა, ალ-ქაჯები!

ბაიოზი. ბოლოს ალ-ქაჯებზედაც ვილაპარაკოთ... ჯერ კი "თვალ-ხუჭულობა" ვითამაშოთ! აბა, კენკი გაჩვენოთ! (კენკს იღებს და მალაყს და სათითაოთ ვეყვას აჩვენებს. ჰერ კენკის ჩვენებას არ გაათავებს, რომ უცნაოთ მიშას მასქვეყენ ურადლებას, რომელიც შემოსვლისთანავე დათოს ებუზღუნებოდა და მუჯღუგუნის კვრით ატირა კიდვდა).

ჰველა. რათა სცემ, რათა?

ბაიოზი. არა გრცხვენთან მიშა?!. პატარა დაგობრიყვე-ბია და თავში უფაჩუნებ!

ლენკო. (დათოს მათეფურება) ნეტა, ობოლი მინც არ იყოს ეს საწყალი!

მიშა. (სელსა ქვრავს დათოს) წადი, დაიკარგე!

ბაიოზი. ბიკოს, აქედანაც ავლებ?..

მიშა. (უკმესათ) ვაგლებ მაშა!

ბაიოზი. რა ამბავია? თუ გინდა შენ მიბრძანდი!

მიშა. მე კი არ წავალ და ეგ კი უნდა გავავდლო!

ჰველა. რა დაგიშავა?.. რისთვისა?

მიშა. მეჯავრება და იმისთვისა.

ჰველა. (ბრაზ მოსულება) მიშა გავავდლოთ მიშა!

ლენკო. მოიცადეთი (მიშას) მინც რად გეჯავრება, არ იტყვი?

მიშა. იმიტომ, რომ სუფთათ არ აცვია! ქუქყიანია!

ბაიოზი. შენ თვითონა ხარ ქუქყიანი!

დათო. (სლოკინით) თქვენ დელები გყავთ და იმიტომ გაცვიათ სუფთათა .. მე, ლომ ალა მყავს!.. (ცრემლებს წმენდით კარებისაკენ მიდის. ქვითინო არ გაუშვებს)

ჰმთინო. სუ, გენაცვალე დათო, ნულარა სტირი!

ბაიოზი. მე, დათოს აქედან არ გავავდებ... შენ კი ვაჟ-ბატონო, მიბრძანდი და ვთხოვთ ჩვენი ამხანაგი აღარ იყო!

ჰველა. დაიკარგე! დაიკარგე!

მიზა. (დაბღეკილი დგას. უნათ მოტრიალდება, გულში სკეს ჩაირტყამს და გაფარდება) მე თქვენ გაჩვენებთ!

ყველა. (ჟგან მისძახიან) უ, უ, უ, უ!

დათო. (ტირის) ისევ მე წავალ... დაუძახეთ იმასა, თოლემ ხვალა მცემს. (მიდის)

ბაიოზი. (არ გაუშეებს) ერთი გაბედოს რამე და ისე მივაძევებ, როგორც კიტრის წნილი. (დათოს წინ წამოაყენებს) დადექი აქა, კენჭი მოგცე! (დათოს არ ერკება. ერკება ლენგოს, რომელსაც სელსახრით თვალებს აუსხევენ. შუა ადგილას დაყენებენ და სტუმენ. მალე ლენგო ვისმეს დაიჭერს და ახლა იმას აუსხევენ თვალებს).

ლენკო. (როცა თამაშობით შოიღლებიან) ახლა, ვიმღეროთ!..

ყველანი. ვიმღეროთ, ვიმღეროთ! (ტახტზედ სხდებიან)

ქეთინო. გაიოზ, შენი კირიმე, „თამარ-მეფე“ ვიმღეროთ.

ბაიოზი. ჯერ დასხედით ყველა! (სხდებიან)

ელიკო. ჩვენ ერთად დავსხდეთ! (ქეთინოსთან და მარგალიტასთან ჯდება)

ბაიოზი. (როცა სუფუქვს დასხდებიან) აბა, ქეთინო „თამარ-მეფე“ შენ უნდა დაიწყო, რადგანაც შენა გყვარებია ეგ სიმღერა!

ქეთინო. ო, დიახ, დიახ! რა ამბავია? განა ჩემს მეტს არავის უყვარს!..

ლენკო. ძალიანაც ნუ გაინაზები, ჩემო ქეთინო,, თორემ მე დავიწყობ! (ყუჯღანი იცინიან)

ვახტანგი. (ქეთინოს) არა, რას იპრანქები, რომ იპრანქები?

ქეთინო. არა, დედა არ მომიკვდება, არ ვიპრანქები!

ვახტანგი. მაშ, დაიწყე, თუ არ იპრანქები!

ბაიოზი. დაიწყე, დაიწყე და ჩვენც მოგვემღებოთ! (ქეთინო იწყობს და მღერის)

ლენკო. („თამარ-მეფეს“, რომ გაათავებენ) ახლა „უუუუუნა წვიმა“ თქვენ გენაცვალეთ! (კიდევ ქეთინო იწყობს)

ბაიოზი. (როცა ამასაც გაათავებენ) თქვენი კირიმეთ,

„იანანა“ იმღერეთ და თქვენი სხვა არა მინდა რა... (სხვა...
 ნასაც“ მღეროან და როცა ამასაც იმღერებენ ჟენკო წამოდება)

ლენკო. სიმღერებიც გვეყოფა და ეხლა ლექსები ვთქვათ!

ბაიოზი. მართლა, ლექსები... მაგრამ მოიცადეთ! (სკამებს აკრფებს) როგორც თეატრი ისე უნდა მოვაწყო... (ფეხს უხარბა) აბა, სკამები რიგზედ დააწყეთ! (აწეობენ)

ელიკო, მეთინო და მარბალიტა. (სხდებიან) იპ, რა კარგია! ვანა თეატრს არა ჰგავს..

ბაიოზი. აბა თქვენც დასხედით! (დანახუნებიც სხდებიან)

ჰველა. (იციინიან, ხარხარებენ და მეტის სიხარულისაგან ადგილზედ სტიან)

ბაიოზი. ეხლა, ყველამ ტაში დაუკარით, რომ გამოვიდეთ! (ტაშს უკრავენ. გაიოზი დიმილით გამოდის და თავს უკრავს. შემდეგ დიმილი გადაუფარდება და ლექსს კითხულობს.)

გ მ ი რ ი.

ბაიოზი. მე, რომ დიდი გავიზრდები,

ამომივა წვერ-ულვაში,

როცა მე კაცი გავხდები

და გამოვალ ცხოვრებაში,

მაშინ გულით შევიყვარებ

ტურთა-კეკლეუ ჩემს ქვეყანას,

მის მტერს თვალებს დაუჩიჩნი

და გაუსომ ყელში დანას...

(ფეხს ტაშს უკრავს. გაიოზი ჯდება. ახლა ჟენკო გამოდის და აკრეთვე თავს უკრავს)

ო ბ ო ლ ი.

ლენკო. დედით და მამით ობოლი

დაიარება ეულათ,

უჭმელობისგან საწყალი,

ეპ, ჩავარდნილა სნეულათ...

და სცივა კიდევ, ძაგ-ძაგებს,

ხელებს-და ითბობს უბეში...

(არვინ უჩნდება პატრონათ...

ღმერთია მისი ნუგეში... (ტაში)

ნ ა ტ ვ რ ა .

მთინო. ნეტავი შეიძლებოდას
 ავაგო ცამდის შენობა,
 რომ შიგ შევლათ ფრინველები,
 არ გაწყდეს მათი შენობა...
 იქ ოთხი სიტყვა ვასწავლო
 სათქმელათ ყველას თითოსა:
 „ჩვენც ღვთისან ვართ თქვენსავით“,
 რომ ხალხმა აღარ ქლიტოსა...

მ რ ვ ა ლ ე რ ბ ა .

ზიზი. ღარიბები და ობლები,
 რომ გავხდები ტოტოჩინა,
 მოვალე ვარ შევიყვარო,
 ღმერთმა მიტომ გამაჩინა!..

პ ა ბ ა რ ა შ ა ლ ი ს ს უ რ ვ ი ლ ი .

მარგალიტა. ოჰ, რომ ჩიტათ ვიქცეოდე,
 დავიწყებდი სულ ფრენასა,
 დავატკობდი სტვენით მიწას,
 ვისწავლიდი კაცთ ენასა,
 მერე ღმერთთან ავიდოდი,
 ვილოცავდი იქ ზენასა...
 იქ კი ჩემ სულს ვაცხოვებდი,
 ვაცხოვებდი ქვეყანასა!..

კ უ რ დ ლ ე ლ ი დ ა მ ე ლ ა .

მახტანგი. მინდორ-მინდორ დიდ ყანაზედ
 მივდიოდი ნელა,
 გვერდზედ კიდევ მომყვებოდა
 ამხანაგი გელა...
 იქვე ახლოს დავინახეთ
 კურდღელი და მელა
 და შევდექით საცქერლათა...
 არც ძალიან ბნელა...
 მელა მწყერს ეპარებოდა,
 მელურათ ნელ-ნელა,

ქართული
საბჭოთაო

კურდღელი კი ყანას სძოვდა...

გაძღა იწყო ქელა...

ის, ის იყო მელა-კულამ

ხელათ ღრო იხელა

და იმ მწყერზედ დასაცემათ

ტანიც დაიძელა,

რომ უეცრათ ბიქმა გელამ

ზორბათ დაახველა.

დაფრთხა მწყერი და გაიქცა

კურდღელი და მელა'..

(სიცილია და ტაშა).

ი ა.

ვლიკო. მეც მსურს ვიყო ნაზი ია,

ვაზაფხულის შვილი მზისა,

ტანზედ მეცვას მთლათ გულ-ლია

ლურჯი კაბა ფირუზისა...

დილით უხვათ მეპკუროდეს

დილის ცვრები, მალლა ცისა

და ხშირ სტუმრათ მყავდეს მარტო

ლაქლანდარა სიო მთისა...

თუ ეს ნატვრა ამიხდება,

სულის ნატვრა დიდი-ხნისა

გავიხარებ, თუმც სიცოცხლე

მექნებოდა მოკლე დღისა...

ბ ე ზ ი ის ვ ა რ ი ლ ი.

ვალკო. სოფლიდან ბებია ჩემმა

აი, ეს შემომითვალა:

— კარგათ ისწავლე ბიჭიკო,

და შეიყვარე ფუფალა..

ის არის შენი სუყველა,

მომცემი კარგი ჭკუისა,

თავი მოუკვდეს შენს ბებოს,

თუ ამას გწერდეს ტყუილსა..

სოფლათ რომ მოხვალ დაგხედება

მწვანეთ ბაღები, ბორცვები..

ჯერ კი ისწავლე ლექსები,
ისწავლე ბევრი ლოცვები“..

ბაიოზი. დათო, შენი ჯერია!

დათო. მე აღ მინდა... ალა ვიცი ლა!..

ბაიოზი. არ იქნება უნდა სთქვა! (ძალათ გაუფანს).

ჰველა. სთქვი, სთქვი!

ჰმთინო. სთქვი რაც იცი, ნუ გრცხვენიაწ..

დათო. ყმაწვილებო, თუ ობლებსა და საწყლებსა გა-
ახალებთ, მაღლით ღმელთი დაგინახავთ და თქვენც იგი შე-
გიყვალებთ!..

ლენკო. ესეც თქვენი ლექსები... ესეც თქვენი თეატრი!

ჰველა. (აიშლებან) რა კარგი იყო...რა მშვენიერი იყო...
ბაიოზი. აბა, ესლა დავსხდეთ და ლენკო აღ-ქაჯებზედ
რამეს გვიამბობს.

ჰველა. (ხმაურობით და სიცილ-ხარხართ ტახტებდ სხდ-
ბან. შუაში ლენკოს ჩაისომენ და სმუნათ გადაქცევიან).

ლენკო. აღ-ქაჯების და ეშმაკების ამბები იმდენი ვიცი,
იმდენი ვიცი, რომ არც კი ვიცი რომელი ერთი გვიამბოთ?

მარბალიტა. რომელიც კარგი იყოს ის გვიამბე.

ჰველა. ჰო, ჰო, ლენკო!

ლენკო. თქვენ იცით ელიაანთ გიორგი, როგორ გა-
გიჟებულა?

ჰველა. არა, აბა გვიამბე!

ლენკო. ყური დამიგდეთ!.. ერთხელ გიორგის ქალაქში
ურმით ქირა წაეღო... როცა ქკვიანი ყოფილიყო განა!

ჰველა. მერე, მერე,

ლენკო. იქიდან, რომ დაბრუნებულოყო ისეთი მთვრა-
ლი ყოფილიყო, ისეთი, რომ გონება მთლათ დაჰკარგოდა!..

ბაიოზი. და გაგიჟებულოყო კიდესა, არა?!..

ლენკო. არა, მოიცა! როცა, თურმე ეშმაკების კლდეს
მოტანებულა, ხომ იცით სადაც არის ეშმაკების კლდე?

ჰველა. ვიცით, ვიცით!

ვახტანგი. რქიანი ეშმაკები, რომ იცის?

ლენკო. ჰო, სწორეთ იმ კლდესთან, რომ მოტანებულა,
3

გიორგის დაუნახავს: კლდის ძირას ვეებერთელა ცეცხლბუციანი
და ალი თურმე ცასა სწვდება...

ჰველა. (შეშინებული) ო, ო, ო! და, და, და, და!

ლენკო. უფრო ახლო, რომ მოსულა, ცეცხლის გარემო ვილაცები დაუნახავს. გიორგი დასცქერებია და სულ რქიანი ეშმაკები კი არა ყოფილან!

ჰველა. ეშმაკები! (ერთმანეთს გადახედავენ და ახლოს მიავიწყენ).

ლენკო. მაშ, ეშმაკები!.. გიორგი დაინახეს, თუ არა, წამოხტენ და მშვენიერი ლხინი გამართეს. მერე გადაუხტენ გზაზედ გიორგის, ურემი დაუყენეს და თვითონ კი ლხინში სათამაშოთ მიიწვიეს... როცა თურმე თამაშობით მოღალეს, შეიყვანეს იმ დიდ გამოქვაბულში და რა სასმელები თურმე არ ასვეს?! კარგა, რომ დაათვრეს, დასვეს ურემზედ და თვითონვე წამოიყვანეს.

ზაიოზი. გიორგი ხომ მთვრალი იყო და იმათ, როგორ და დაათვრეს?

ლენკო. იმათ კიდევ სხვანაირი სასმელებით დაათვრეს! (გაიოზი გაიღიმება)

ზახტანგი. ნეტა, სად წაიყვანდენ?

ლენკო. წაეყვანათ და სადაც მაღალი კლდე არ არის სწორეთ იქ აეყვანათ ურმიანათა. როცა თურმე, ურემი კიდევ უნდა გადავარდნილიყო და გიორგიც თან უნდა გადაპყოლოდა, უცბათ ციდან ვილაცა ჩამოშვებულიყო და გიორგი ჰაერში აეტაცნა...

ჰველა. (პირფეხს გამოისახვენ. უფრო შეჯგუფდებიან).

ლენკო. ურემი და კამეჩები კი იმ კლდიდან გადაჩეხილიყვენ. (დიდი ზეჟუა)

ზახტანგი. მერე, სად წაეყვანა იმ კაცსა?

ლენკო. სახლში წაეყვანა და იმათებისთვის ასე დაეძახნა: „კარები გააღეთ გიორგი მოვიყვანეთ“. კარები გაღლით, გამოსულიყვენ კიდევ, მაგრამ გიორგის მეტი იმათ კარზედ არავინ ენახათ! ის ხელათვე გამქრალიყო... (გაიოზისა და ზახტანგის გარდა ეყვანა პირფეხს ისახეს) გიორგი იმ დღიდან თურმე ავით გამხდარა და გაგიჟებულა კიდევ საწყალი...

ბაიოზი. (წამოღება) მაშ, შენი ქუთით გიორგი, ეშმაქი
 კებს გაუგეებიათ რაღა! (იღინის.)

ლენკო. რას იცინი?

ბაიოზი. იმას ვიცინი, რომ ქვეყანაზედ ეშმაკები არ
 არიან და რაღა იმას მოლანდებია!

ლენკო. ჰო, დიახ! ნუ დაიჯერებ და აბა, თუ გინდა
 პაპაჩემსა ჰკითხე!

ბაიოზი. ახლა მამაჩემსა ჰკითხე რას გეტყვის? ეშმაკები
 და ქაჯები თქვენ თითონა ხართო... მართალიც არის. აი,
 ჩვენ ძველ კოშკზედ, რომ იძახიან ეშმაკები არიანო...

ლენკო. (გაწყვეტანებს) მერე და, არ არიან?

ბაიოზი. როგორ არა დიახ! ნეტავ, როგორც ჩვენ
 კოშკს არა სჭირს რა, ისე მიშასაც არა სჭირდეს რა... იცი
 ჩვენ კოშკზედ მამაჩემმა რა მიაბო! ეს კოშკი წმინდანი არი-
 სო. აქა უწინაო, როცა ლეკები შემოესეოდენ ხოლმეო, ჩე-
 ნი პაპები ამ კოშკში აფარებდენ თავსაო...

ლენკო. მაშ თქვენ კოშკში ეშმაკები არ არიან?

ბაიოზი. თუ გინდა სანაძლეო დავდოთ!..

ლენკო. შენ საიდან იცი? ისინი განა დღე დაგენახვე-
 ბიან!

ბაიოზი. უკაცრავათ, მამაჩემმა ბევრჯერ ღამეც წამიყ-
 ვანა, შიგაც შევსულვართ, მაგრამ ჩვენ იქ არაფერი არა გვი-
 ნახავს რა... ქვეყანაზედ ეშმაკები არ არიან! არა და არა!..

ლენკო. მაშ, გიორგიმ სადა ნახა, თუ ქვეყანაზედ ეშ-
 მაკები არ არიან.

ბაიოზი. იმასა შვილონისას. ბევრი ღვინო დაუღვევია
 და იმიტომ მოლანდებია ეშმაკები.

ლენკო. დაიცა ვაჯ-ბატონო და, მეორე დღეს სწორეთ
 იმ კლდიდან გიორგის გადავარდნილი ურემი და დახოცილი
 კამეჩები, რომ უნახავთ!

ბაიოზი. მერე რა არის? გიორგის სადმე დაეძინებოდა,
 ურემს ყურს აღარ უგდებდა. კამეჩები კიდევ წავილოდენ, წა-
 ვილოდენ და ურმიანათ გადაცვივდებოდენ.

მახტანგი. ღმერთმანი გაიოზი მართალს ამბობს! აი, ხა-
 რაზი მათეც ღვინისაგან არ გაგიყდა!..

ლენკო. იმ ანგელოზზედ რაღას იტყვი, გიორგი, რომ

მიიყვანა სახლში და დაუძახა: — კარები გააღეთ გიორგი, ვინაა ვიყუანეო? (ღუნეო უკანასკნელი სიტყვების თქმას ვერ მისწერეს, რომ გარედან ვიღაცის ბღუილი და შემდეგ სიტყვები შემოესმებათ).

უცნობი. (გარედან) კარი გამიღეთ, თქვენთან მოვლივარ! უ,უ,უ! (ბღუის. ბავშვები უფრებსა ნქვეტავენ და ერთმანეთს ეკვრებიან).

უცნობი. არ გესმით განა? კარი გამიღეთ! (ბღუის)

ბაიოზი. (კარებთან მიდის).

ჰველა. ნუ გაუღებ... ეშმაკი იქნება!

ბაიოზი. ეშმაკი არა ქაჯი არ გინდათ! (კარებს ჯღებს)

მოდო ვინა ხარ?..

უცნობი. (კედელს ბღუის, მხოლოდ არ შემოდის)

ბაიოზი. კარებიც ხომ გაგიღე, მოდი რალა!

უცნობი. (შემოდის დმუილით. შავათ არის შემოსილი).

ჰველა. (შიშისკან აკანკალებიან. ერთმანეთს ეკვრებიან და გედღისკენ იწევენ).

ბაიოზი. შენ ჰეი, ვინა ხარ? სიდან მოდინხარ?

უცნობი. (მარტო დმუის და კარებთანვე ტრიალებს. ბავშვების შიში უფრო და უფრო ვითარდება. გაიზინც ცოტა შეკრთება, მაგრამ მალევე გონს მოვა, მიეპარება უნობს და სამოსელის კაღთას ჩამოსწევს. ამ დროს მთელი სამოსელი ჩამოყარდება და მიშას სასე გამოჩნდება).

ბაიოზი. მიშა ყოფილა! ახ, შე ეშმაკო!

ჰველა. მიშა!.. ვცემოთ, ვცემოთ! (მიშა სწრაფათ მოგკურნებს და გავარდება. ატუდება უვირილი და ზოგჯერ სიდილი. ამის გაძახიან:) ხედავთ იმასა? — ის საძაგელი! — რა ეშმაკია! — რატომ არ ვცემეთ? — რათ გაუშვით?

ბაიოზი. შემეცოდა, თორემ მე ვიცი, როგორი ცემაც უნდოდა! (საერთო სიდილია)

ლენკო. (ძველ ჯაგს დაიჭერს) ხეალ ამოვიყაროთ იმისი ჯავრი... რა ხან დავიწყე ერთ რამესაც გვიამბობთ ალ-ქაჯისასა...

ჰათინო, ელიკო და მარბალიბა. ნულარ გვიამბობ, ჩვენ გვეშინიან! (ერთმანეთს ეკვრებიან)

მაცხანნი. რისა გვეშინიანთ? გვიამბე ლენკო!

ლენკო. ეს კი მართალია, რადგანაც თვითონ პაპაჩემს ენახა...

ჰველა. რა ენახა?

ლენკო. ყური დამიგდეთო.. სოფლის ბოლოს, რომ ძველი სახლებია ხომ იცით? „უპატრონო სახლს“, რომ ეძახიან!

ჰველა. ვიცით, ვიცით!

ლენკო. იცით და, პაპაჩემს ალ-ქაჯი სწორეთ იმ სახლებში ენახა.

ქეთინო. უი, მე!.. მეშინია!

ვახტანგი. რისა გეშინია? მერე, მერე! როგორ ენახა?

ლენკო. აი, როგორა! ერთხელ თურმე პაპაჩემი ოთახში მარტოკა წიგნსა კითხულობდა!

ვახტანგი. მერე, მერე,

ლენკო. ჰო, მარტოკა ყოფილიყო! - ენახოთ და ჩუმათ კარები გაღებულყო. ისევე მიხურულიყო. პაპაჩემს კარები-საკენ დაეწყო ცქერა... ოთახში არავინ არ შემოსულიყო. ამდგარიყო და კარზედ გაეხედნა. კარზედაც არავინა ყოფილიყო... ისიც შემობრუნებულყო და კითხვა დაეწყო.—არ გასულა დიდი ხანი, პაპაჩემი ხედავს, წიგნის ფურცლები თავის-თავათ იფურცლებდა და ყურს უკან ვილაცის ქმინვა ისმის.

ჰველა. (შეშინებულეხა კიდევ ერთმანეთს ეკვრან) ო,ო,ო! ვაი, ვაი!

ლენკო. პაპაჩემს შეშინებოდა და წიგნი საჩქაროზედ დაექცნა... ენახოთ და წიგნს თურმე ვილაცა ართმევს ხელიდანა და გამოსტაცა კიდეცა... წიგნი მაგიდაზედ დაცემულიყო, იქიდან მეორე მაგიდაზედ გადასულიყო...

ვახტანგი. თავისთავათა?

ლენკო. მაშა!.. პატარა ხანს უკან ოთახში რაღაცას შრიალი დაეწყო, შემდეგ სიცილი და წივილი. (ამ დროს მისა კარებიდან მუცლით შემოცურდება და სიცა სანათი დგას იმ მაგიდას ქვეშ შეცურდება. ვერა ხედავენ).

ლენკო. ...პაპაჩემი ოთახში იხედება, მაგრამ ვერას ხედავს, ან რას დაინახავდა? უცბათ ოთახში სანათი ჩამქრალიყო. (ვევლანი შიშით ერთმანეთს ეკვრან).

ლენკო. იმ სიბნელეში გამოჩენილიყო თეთრებში-ჩაცმულნი მული თმა-გაწეწილი მაღალი ქალი!

ვახტანგი. მართალი ქალი!

ლენკო. არა, ალი, ალ-ქაჯი!.. თვალები ემ მუშტის სიმსხო ჰქონოდა და ისე აბრიალებდა, როგორც ცეცხლი...

პაპაჩემს პირჯვარი გადაეწერა და ასე მიეძახა: „ტფუი ეშმაკსაო“ და ალ-ქაჯი ხელათვე გამქრალიყო... რის ვაი-ვაგლახით პაპაჩემს სანათი აენტო, მაგრამ ხელ-მეორეთ ჩამქრალიყო. (იმ დროს, როდესაც ჯენკო იძახის: „ჩამქრალიყო“-ს მიშა გამოძვრება და იმათ შეუშინეფლათ სანათს ჩაქრადს. თათსში ბნელდება. ატუდება წიფილ-კეფილი და აურ-ზაური. ისმის სმები). — ალ-ქაჯი აქაც ყოფილა — „გვიშველეთ“ — „ვაიმე“.

ბაიოზი. (აშხნეებს) ნუ გეშინიანთ, ალ-ქაჯს აქ რა უნდა? (თავისთვის) ესეც უთუოთ მიშას ეშმაკობა! (დანარჩენებს) კარებში ჩადექით, არავინ გაუშვათ!

მიზა. (თავისთვის) ვაიმე! ეხლა კი დამიქერენ!

ჰეთინო. პირჯვარი დაიწერეთ, გაქრება!

ჰველა. მოვიდა ანგელოზი!.. ტფუი, ეშმაკსა!

ბაიოზი. თქვენ კარებში ჩადექით, ეხლავე შინაურ ალ-ქაჯს დავიქერ!

ლენკო. სახლისა იქნება ნუ დაიქერ, თორემ უფრო გადაგეკიდება!

ჰველა. ნუ დაიქერ, ნუ!

ბაიოზი. (მიშას იაფანის) დავიქირე, დავიქირე!

(ურტუამს და ურტუამს)

ჰველა. ვიკბენს გაიოზ... დავანჩობს... ცხვირს მოგაქამს!..

მიზა. (სტირის) მე ვარ გაიოზ.. ვიხუმრე... ნუ მცემ! (ბავშვები ჩუმდებიან)

ბაიოზი. ლაპარაკიც, რომ სკოდნია! ერთი ანთეთ სანათი! (მიშას სცემს)

მიზა. ვიხუმრე, მაპატიე!

ბაიოზი. მეც გეხუმრები, ჩემო ალ-ქაჯო! (სანათს, რომ ანთებენ შემდეგი სურათა: გაიოზს ჩაუკდაა მიშა და ზემოდან აზის და ბუბნის. ყველას სიცილი აურტუდება): „ვაი—ვაი! კიდევ მიშა ყოფილა!“

გაიოზი. (მიშას წამოაყენებს) აი, თქვენი აღ-ქაჯი! რქიანი ეშმაკი!

ჰველა. აღ-ქაჯი... მიშა!.. ვაი!

გაიოზი. არც ეხლა იქნები ჭკვიანათ?

მიშა. ვიქნები!

გაიოზი. დათოს კიდევაც სცემ ხოლმე?

მიშა. აღარა!

გაიოზი. მაშ, შეიყვარებ დათოსა?

მიშა. აღარა!

გაიოზი. როგორ, თუ აღარა? შეიყვარებ მეთქი დათოსა?

მიშა. ჰო, ჰო! შევიყვარებ!

გაიოზი. მაშ, მიდი აკოცე, როგორც შენ ძმასა და იყავ ჩვენი ამხანაგი! (მიშა სიხარულით შიდას და დათოს ჭკოცნის).

ჰველა. შერიგდენი ყოჩაღ გაიოზი (ტაშას სცემენ)

ლევკო. ამხანაგებო! ერთი შერიგებისა „ცანგალა და გოგონა“ დავძახოთ და ნაჩხუბრები ვათამაშოთ!

ჰველა. დავძახოთ, ვიმღეროთ! („ჩანგალა და გოგონას“ მღერაან. ათამაშებენ ჯერ მიშას და დათოს, შემდეგ თვითონაც ითამაშებენ. საერთო სიცილი და სიხარულია. მიშასაც სახე უბრწყინდება და დანაწენებთან ერთად ისიც მსიხარულობს).

(ფარდა დაეშვება)

კ. ქსნისპირელი.

ზოგის მზეს.

მოდით, ამოცემცემდით;
გადმოგვაფრქვიეთ სსივები,
თორემ ცდასა და ლოდინში
დაგვაწუღებთ თვალითა მძივებით.

დაგვძლავს, დაგვაუძღურს
მუდამ დღე შორ გზის ცქერაძა,
ვეღარ ვაბნებო გვერდები
ჩანელეებულმა კერაძა.

ორი შობაა ჩვენს სასაღმრთოში
აღარ ვიხსენებთ სათარო;
ცოცხალი ლოცვის საღმრთო
მოხუცი ბებოც მუხათ არი.

გაყვანილ ფეხის სმას ვეღარ გრძობს
დიდი ჭრუჭრის ზღრუბელი,
გულს სევდა ისე უბურავს,
როგორც ცას შავი ღრუბელი.

ქანც მოწვევითი დედები
ლოცვის რა ჩაკვაცილებენ,

რადაც ნაღვლიან ნანათი

სულ ასე გვატეუილებენ:

რაკი მსე შემოიმაღლებს

და მთვარე გადიმაღლებსო,

მოვლენ მამა და ბიძები

თან მოატანენ კაკებსო.

მსეო თუ მართლბა შენსეა

სიკეთე დაძვარებული,

გემუდარებით გულითა

ერთ ჰირად ურძათა კრებული:

ნუღარ გვიანობ შენს მადლსა

გამოლივლივდი ცაზედა,

გადმოჭყანტევი სსივები

ნისლიან ქვეუანაზედა.

თორემ დაგვლია ლოდინმა

ნიადაგ მორ გზის ცქერამა,

დედების უქმბა ტეუილმა

და მოწეენილმა კერამა.

შიო მღვიმელი

გ ა მ ო ც ა ნ ე ბ ი.

(წარმოდგენილია ალ. მირაქიაშვილის მიერ).

მატლი აცოცდა ხეზედა,
 ტკბილი საჭმლითა დამტკბარი.
 იქ ღმერთმა სახლი აუგო,
 არც ფანჯარა აქვს, არც კარი.

მწვადი რკინისა, შამფური ხორცისა.

დედამ დაიღრიალა, შეილი გავარდა.

ტანი მაქვს ეკლიანიო, გული კი ეშხიანიო.

ა ნ ღ ა ზ ე ბ ი.

(მისგანვე წარმოდგენილი).

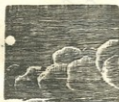
ქოლგით წვიმას ვერ შეაშინებ.

სიმართლის წინ მთებიც თავს იხრიან.

ქკუა თავშია და არა ხანში.

უშნო თერძი მაკრატელს დააბრალებს ხოლმე.

რ ე ბ უ ლ ი.

ს

,

ნ

ნ
 დი

	„	შერთება.	სა	2,		,	გ	პუხარში ცე-	რ
			შ					ცლი?	

	„	ნაცვალ სახე-	ლი.		მზე როგორია?	ბია.	,		
რ	100	კ							

გ	„ როგორც“ ანუ?		რ		ვინ დაიბადა 25 დეკემბ.	მკ	პურს რა ეკი- დება?		

ს	ლაშის რა მოსდევს?	პ		რ	ბოლოტი ანუ?				

გამოცანებისა: სეტყვა, ზამთარი. ბოლოკი, წარბები.
შარადა: თბილისი.

გეოგრაფიული ამოცანა: 1. ალავერდი, 2. ჯანეთი,
3. აწყური, 4. რიონი, 5. არტანი—აქარა.

რებუსი: ომი ყველას ეჯავრება.

შობის ხე.

(ძღვნათ ჩემს შვილებს)

აბრწყინვებულა დარბაზი,
შობის ხე ამკობს, ამშვენებს;
სანთელი სანთელს უცინის, —
მიდამოს ნათელს აყენებს.

თმა-ხუჭუქ ზურმუხტ ტოტებზე
ზიზილ-პიპილი ჰკიდილა...

ვიშ! აგერ „წმიდა ბასილსაც“
ხურჯინი გადუკიდილა.

რა მოაქვს? ტკბილეულობა,
რომ დაურიგოს პაწიებს,

ბეპელასავით მფრინავეებს,
ცუგრუმელებს და კვანწიებს.

შემოხვევიან ბავშვები:

გიგლა, აჩიკო, თინია;
კიკინობენ და ხტუნავენ...
დღეს ხომ იმათთვის ღვინია.

მხოლოდ პატარა ბესიკო
მისთვის გამდგარა განზედა;

ნეტა რათ გამოჩხეულა?
ან დაღვრემილა რაზედა?

დღეს აქ შემთხვევით მოწვეულს,
გლახ გული ძალზე სტკენია;

ფიქრობს: „ღმერთს, ნეტა ვიცოდე,
ასე რათ გაუჩენია?!

რატომ მეც არ მაქვს შობის ხე?!

რათა ვარ გამოჩხეული?!

მიზეზს ჯერ ველარ მიმხვდარა,
ვერ აუხსნია წყეული.

ვ. რუხაძე.

ოქროს ოც-ფრანკიანი.

(მოახრობა ფრანსუა კოპსესი)

როცა ლიუციენ დე-ჰემმა დაინახა, რომ მისი უკანასკნელი ქონება, ას-ფრანკიანი ქალაქის ფული, რულეტკის *) პატარა ნიჩაბმა წააჩოჩა, და როცა ის ადგა რულეტკის მაგიდიდან, რომელზედაც წააგო თავისი საცხოვრებლის მთელი ნარჩენი, ამ საბოლოო ბრძოლისთვის ერთათ შეკრებილი, მან იგრძნო, რომ თავბრუ ეხვეოდა და შეეშინდა

არ წავიქცეო. ფიქრებ-არეული, მუხლებ მოღუნებული ის თითქმის უგრძობლათ დაეცა განიერ ტყავის სკამ-ლოგინზე, რომელიც სათამაშო დარბაზს გარს უვლიდა; რამდენსამე წუთის განმავლობაში ის უაზროთ ათვლიერებდა საიდუმლო **) და საზიზღარ ოთახს, რომელშიაც დაღუპა თავისი ახალ-გაზდობის საუკეთესო წლები; მისჩერებოდა მოთამაშეების გამხდარ და გაყვითლებულ სახეებს, სამი დიდ აბაჯურიანი ლამპით განათებულს, ყურს უგდებდა პატარა ნიჩბის ფხაქუნს და ფულის შრიალს მწვანე მაუღზე, მერე ცხადათ იგრძნო, რომ გაკოტრებული, ბოლო მოღებული კაცი იყო, გაიხსენა რომ სახლში, მაგიდის ერთ უჯრაში სამხედრო რევოლვერები ჰქონ-

*) რულეტკა — საფრანგეთში ძალიან გავრცელებული, თუმცა აკრძალული თამაშია. ძალია ბევრი ფულის წაგება და მოგება შეიძლება ამ თამაშში.

**) რადგანაც რულეტკის თამაში აკრძალულია, ამიტომ ზოგიერთ კლუბში საიდუმლო, დაფარული ოთახები აქვთ მისიკის მიჩენილი.

და, ის რევოლუციები, რომლებიც ისე სასახლოთ მარა მისმა, გენერალმა დე-ჰემმა, მაშინ უბრალო ზაატჩას*) ალების დროს; და დაღალულ-დაქანცულმა, სასო-წარკვეთილმა, უეცრათ ღრმით ჩაიძინა.

როცა გამოეღვიძა, გადახედა კედლის საათს, დარწმუნდა, რომ მხოლოდ ნახევარ საათს სძინებოდა და გარეთ გასეირნება მოუნდა, წმინდა ჰაერის ჩასაყლაპათ. შუა ღამეს თუთხმეტი წუთი აკლდა; ლიუციენი წამოდგა, ვიზმორა და უეცრათ გაახსენდა, რომ ეს შობის წინა ღამე იყო; და მახსოვრობამ, თითქო დასცინოდაო, მოულოდნელათ ცოცხლათ წარმოუდგინა თვალ-წინ მისი ბავშობა და ის, თუ როგორ ამ დღეს, დაწოლისას, ის ყოველთვის ფეხსაცმელს შედგამდა ხოლმე ბუხარში. **)

ამ დროს მოხუცი დრონსკი, სათამაშო სახლის მუდმივი წევრი, მიუახლოვდა ლიუციენს და ხვეწნით წაუბუტბუტა: — „მასესხეთ, თუ შეიძლებოდეს, ხუთი ფრანკი! ორი დღეა აქედან ფეხი არ მომიცვლია და ორი დღეა „ჩვიდმეტი“ არ გამოსულა! დამცინეთ თუ გინდათ, ამას კი გეტყვით, — და ხელს მოვიჭრი თუ ეს არ ასრულდა, რომ ახლავე, სწორეთ შუა ღამისას ეს ნომერი გამოვა!“

ლიუციენ დე-ჰემმა პასუხის მაგიერათ მხოლოდ მხრები ასწია. მას ჯიბეში იმდენი ფულიც კი აღარ მოეპოვებოდა, რომ ეს ჩვეულებრივი „ხარკი“ გადაეხადნა. ეს „ხარკი“ რომელსაც სათამაშო სახლის წევრები „პოლონელის ხუთ-ფრანკს“ ეძახდნენ. ის გავიდა დერეფანში, დაიხურა ქუდი, ჩაიკვა თავისი თბილი ბეწვის ქურქი და სწრაფათ ჩაირბინა კიბის საფეხურები:

იმ ოთხი საათის განმავლობაში, რომელიც ლიუციენმა სათამაშო დარბაზში გაატარა, გარეთ თოვლი მოსულიყო და ქუჩა, შუა-პარიზის ვიწრო, მაღალი სახლებით შემოზღუდული ქუჩა, მთლათ გადათეთრებული იყო. მოწმენდილ, მუქ-ლურჯ ცაზე ვარსკვლავები ცივათ კაშკაშობდნენ. გაკოტრე-

*) ზაატჩა—აფრიკის ქალაქია.

**) ფრანგული ლეგენდა მოგვითხრობს, რომ შობის წინა ღამეს ბუშებისაგან ბუხარში შედგმულ ფეხსაცმელებში ბავში—იესო-ქრისტე სდებს საჩუქრებს.

ბულ მოთამაშეს გააკანკალა თბილ ბეწვებს ქვეშ, მაგრამ ის მაინც გაუდგა გზას; თავში სულ სასოწარკვეთილი ფიქრები უტრიალებდა და ახლა კიდევ უფრო დაჟინებით აგონდებოდა ის რევოლვერებიანი ყუთი, რომელიც სახლში ელოდა, მაგიდის ერთ უჯრაში. მან რამდენიმე ნაბიჯი გადადგა და უეცრათ შეჩერდა ერთ საზარელ სანახაობის წინ; ქვის ჩამოსაჯდომზე, ძველებური ჩვეულების მიხედვით ერთი დიდებული სასახლის უზარ-მაზარ შესავალ კარებთან ვაკეთებულზე, ერთი პატარა, ექვსი თუ შვიდის წლის, კაბა-დაფლეთილი ქალიშვილი იჯდა; მას ეძინა ამ სასტიკ სიცივეში, ამ თოვლში; ლამაზი თავი და ნაზი მხარი კედლის ერთ კუნჭულში, გაყინული ქვისთვის მიეყრდნო, და მთელი მისი სუსტი, საბრალო არსება უზომო დაღალვას და უიმედობას გამოჰხატავდა. ცალი ფეხსაცმელი ჩამოვარდნოდა ძირს ჩამოკიდებული ფეხიდან და გულსაკლავათ ეგდო მის წინ, თოვლში.

დაუფიქრებლათ ლიუციენ დე-ჰემმა ხელი ჯიბისკენ წაიღო, მაგრამ უცებ გაახსენდა, რომ წელან შიგ ერთ-ფრანკიანიც კი ვერ იპოვა კლუბის მსახურისთვის მისაცემათ; სიბრალოებით აღსავსე ის მიუახლოვდა ბავშს და შეიძლება კიდევ აეყვანა ის ხელში და თავის სახლში წაეყვანა, როცა უეცრათ, თოვლში ჩავარდნილ ფეხსაცმელში მან რაღაც ბრწყინვალე, რაღაც მოვლვარე დაინახა; ის დაიღუნა, დახედა... ეს ოც-ფრანკიანი ოქრო იყო!

უთუოთ ვინმე კეთილი ქალი გაივლიდა იქ, დაინახავდა ამ შობის ღამეს ამ დაგლეჯილ ფეხსაცმელს ამ საცოდავი ბავშვის წინ, მოიგონებდა ლამაზ ლეგენდას და ვასცემდა ამ ძვირფას საჩუქარს, რომ უპატრონო ბავშს, გაღვიძებისას, დაეჯერებინა პატარა იესო-ქრისტეს არსებობა და შერჩენოდა კიდევ გულში, თავისი უმწერო მდგომარეობის მიუხედავად, ცოტა ნდობა და ცოტა იმედი ზეციერი სიკეთისა.

ოცი ფრანკი! ეს მოსვენების, სიმდიდრის და ბედნიერების რამდენიმე დღე იყო პატარა მათხოვრისათვის და ის იყო ლიუციენი აპირებდა გაეღვიძებინა იგი და ეხარებინა მისთვის ეს ამბავი, როცა, თითქო სიზმარშიო, მას მოხუცი პოლონელის ხმა მოესმა; პოლონელი ბუტბუტებდა:— „ორი დღეა აქედან ფეხი არ მომიცვლია და ორი დღეა რომ ჩვიდმეტი“

არ გამოსულა! ხელს მოვიქრი თუ ახლავე, სწორედ შუა-ფა-
მისას, ეს ნომერი არ გამოვიდესო!“

მაშინ ამ ყმაწვილმა, ოც-და-სამი წლის კაცმა, რომელიც პატიოსანი წინაპრების შთამომავალი იყო, რომელიც ცნობილ, სასახლო გვარს ატარებდა და რომელსაც აქამდის არაოდეს არავითარი ცუდი საქციელი არ ჩაედინა, საზიზღარმა ფიქრმა გაუბრინა თავში; ის გაიტაცა, ის დაიმონა უცნაურმა, შეუკავებელმა სურვილმა; მან გარს მიმოიხედა, დარწმუნდა რომ სულ მარტო იყო ამ გადათეთრებულ, მიძინებულ ქუჩაზე, მოიხარა მუხლი, ფრთხილათ გასწია აკანკალებული ხელი და... მოიპარა ოც-ფრანკიანი ოქრო, რომელიც დახეულ ფეხსაცმელში ბრკევილებდა! მერე გიჟივით გაჰქანდა უკან, დაბრუნდა კლოზში, სწრაფათ აირბინა კიბე, ჰკრა ხელი შესავალ კარებს, შევარდა სათამაშო დარბაზში სწორეთ იმ წამს, როცა კედლის საათი შუალამის დარეკას იწყებდა, დაადლო ოქრო მწვანე მაუღზე და დაიყვირა: „ჩვიდმეტეო!“

„ჩვიდმეტი“ ამოვიდა. პატარა ნიჩაბმა ლიუციენს ოცდათექვსმეტი ოც-ფრანკიანი ოქრო მოუჩოჩა. ერთი ხელის გაქნევით ლიუციენმა მთელი ეს ფული წითელზე გადიტანა; წითელმა მოიგო. მან დატოვა მოგებული სამოც-და თორმეტი ოქრო ისევ ამ ფერზე, ამ ფერმა ისევ მოიგო. ერთხელ კიდევ, ორჯელ, სამჯელ განიმეორა ეს ლიუციენმა, ყოველთვის ამნაირათვე იგებდა. ახლა მის წინ მთელი გროვა იყო ოქროსი და ქალღლის ფულის, და ის ამ ფულს დაუფიქრებლათ, თითქო სთესავსო, ისე ჰფანტავდა იქით-აქეთ, მწვანე მაუღზე. სადაც უნდა დაედვა, რამდენიც უნდა დაედვა, ყველგან იგებდა! უცნაურათ, საკვირვლოათ, საშინლათ სწყალობდა ახლა მას ბედი! ადამიანს ეგონებოდა, ძელის პატარა ბურთი, რომელიც რულეტკის ბორბალზე დახტოდა, მოჯადოებულია ამ მოთამაშის თვალებით და მის ბრძანებას ემორჩილებაო. მხოლოდ ათიოდე ჯერ დატრიალდა ბორბალი—და ლიუციენმა კიდევ ამოიგო ის რამდენიმე უბედური ათასი ფრანკი, რომელიც ამ საღამოს წააგო. ახლა ის თითო თამაშზე ათას-ათას ფრანკს ისროდა მწვანე მაუღზე, და იგებდა, სულ იგებდა და იგებდა. მალე მან ამოიგო მთელი ის შემკვიდრებოთი სიმდიდრე, რომელიც ამ რამდენიმე

წლის განმავლობაში გაჰფლანგა ამ ღარბაზში; მეტიც მოიგო, ბევრათ მეტიც; შემოსვლისას ისეთი სისწრაფით მივარდა სათამაშო მაგიდას, რომ ბეწვის ქურქი არც კი გაიხადა, და ახლა ამ ქურქის ყველა ჯიბეები სავსე ჰქონდა ოქროთი და კეცა-კეცა შეკრულ ქალღმრთის ფულით; აღარ იცოდა სად შეენახა, სად ჩაეღებინა ფული, და იტენიდა მას, ქალღმრთის, ოქროს, განურჩევლათ სერთუკის, ჟილეტის და შარღლის ჯიბეებში, საპაპიროსეში, ცხვირსახოცში, ყველაფერში, რა-შეიძლება კი რისამე ჩატენა შეიძლებოდა. და სულ თამაშობდა, და სულ იგებდა, როგორც ლოთი, როგორც გიჟი, და კიდევ და კიდევ ისროდა მწვანე მაუღბე, გაბედვით, და მედიდურათ, აუარებელ სიმდიდრეს.

ხოლო ამ დროს გულში მას თითქო გახურებული რკინა უტრიალებდა და ის შეუწყვეტლათ ფიქრობდა იქ სასტიკ სიცივეში თოვლში მიძინებულ პატარა მათხოვარ ქალზე, პატარა ქალზე, რომელიც მან გაჰქურდა.— „იქ არის უთუფოთ, ისევ იმ ადგილზე!— ჰფიქრობდა ის.— აი, ახლავე... როგორც კი პირველი საათი დარეკავს... ჰო: ფეცს ვლებ რომ, როგორც კი პირველი საათი დარეკავს, მაშინვე წავალ აქედან... ავიყვან მას ხელში, ჩავიკრავ გულში, წავიყვან მძინარეს ჩემსას, ჩემ ლოგინში დავაწვენ... გავზრდი, მზითვეს მიცემ, გავათხოვებ... როგორც ჩემი საკუთარი შვილი, ისე მეყვარება... ყოველთვის, ყოველთვის ვიზრუნებ მასზე...“

მაგრამ კედლის საათმა პირველიც დარეკა, მეორის მეოთხედიც, ნახევარიც, სამი მეოთხედიც... ლიუციენი კი სულ იმ დაწყვეტილ მაგიდას ვერ მოშორებოდა, სულ თამაშობდა, სულ იგებდა...

ბოლოს, ორ საათს რომ ერთი წუთი აკლდა, თამაშის მეთაური წამოდგა და ხმა მაღლა გამოაცხადა:— „ბანკში ფული აღარ არის კმარა თამაში სადღეისოთა!“

ლიუციენი სწრაფათ წამოხტა, საჩქაროთ უზრდელათ მისწი-მოსწია მოთამაშეები, რომელნიც გარს ეხვეოდნენ და ხარბი აღტაცებით შესტკეროდნენ მას, გავშურა კარებისკენ, ჩამოარბინა კიბე და გაჰქანდა საჯდომისაკენ. ფარნის უქუზე შორიდანვე შენიშნა, რომ პატარა ქალი ისევ იქ იყო.— „მადლობა ღმერთს“ — წამოიძახა მან სიხარულით; მიუახლოვ-

და, ხელში ხელი სტაცა... ოჰ, როგორ სციოდა! ~~სა ცოდავს~~ ხელი მთლათ გაყინული ჰქონდა! ლიუციენმა მკლავი მოჭხვია წელში, წამოსწია... ბავშვის თავი უღონოთ უკან გადასვენა... რა მაგრათ სძინავთ ბავშვებს! — ლიუციენმა პატარა ქალი გულზე მიიკრა, რომ გაეთბო, და თვალებში კოცნა დაუპირა, რომ გაეღვიძებინა, მაგრამ უეცრათ შეკრთა და დაბარბაცდა; დაინახა, რომ ბავშვს თვალის ქუთუთოები ნახევრათ გახელილი ჰქონდა და მათ ქვეშ უჩანდა უძრავი, ჩამქრალი, თითქო ქიქის თვალები. საზარელმა აზრმა გაუელვა თავში ლიუციენს. მან მიუახლოვა ტუჩები ბავშვის ტუჩებს, — არავითარი სუნთქვა მისი პირიდან არ ამოდიოდა! იმ დროს როცა ის, ლიუციენი, ურიცხვ და უთვალავ ფულს იგებდა იმ ბავშვისთვის მოპარული ოქროთი, ეს უპატრონო, უბინაო, საცოდავი ბავში მომკვდარიყო, მომკვდარიყო სიცივით!

უსაზღვრო სასოწარკვეთილებამ ყელში წაუჭირა ლიუციენს; მან მოინდომა დაეყვირა, დაეკივლა... და უეცრათ გამოეღვიძა სათამაშო დარბაზში, განიერი ტყავის სკამ-ლოგინზე; დარბაზი ცარიელი იყო; კლუბის მსახურს, როგორც ჰგავდა შესცოდებოდა ეს გაკოტრებული მოთამაშე და აღარ გაეღვიძებინა სახლში წასასვლელათ. დეკემბრის მკრთალი განთიადი ფანჯრებს ოდნავ ანათებდა. ლიუციენი გარეთ გამოვიდა, თავისი საათი დაავიროა, ტანი დაიბანა, საუზმე ჰამა და გაეშურა იმ კანტორაში, სადაც აფრიკის სამხედრო ჯარში შესვლის მსურველებს სწერენ და რიცხვენ.

დღეს ლიუციენ დე-ჰემში ლეიტენანტია. მას ჯამაგირის მეტი არა გააჩნია რა, მაგრამ ეს ჯამაგირი ჰყოფნის რადგანაც ძალიან სადათ ცხოვრობს და რულეტკას კი არა, კარტსაც სიახლოვეს არ ეკარება. ის კი არა, როგორც ჰგავს, ფული რჩება კიდევ; ამას წინეთ, ალჟირში, მას ერთი მისი ამხანაგი ვიწრო, მიხვეულ-მოხვეულ აღმართში უკან მისდევდა და დაინახა, რომ მან რაღაც ჩაუდვა ხელში პატარა ისპანიელ ქალიშვილს, რომელსაც ერთი სახლის კარებ წინ მისძინებოდა. ამხანაგი ცნობის მოყვარეობით მიუახლოვდა პატარა ქალს, და განცვიფრებული დარჩა ღარიბი ლეიტენანტის გულ-უხვობით: ლიუციენ დე-ჰემს პატარა მათხოვარი ქალისთვის ოც-ფრანკიანი ოქრო ჩაედვა ხელში!

ელ. დემოლონ წერეთელი.

ო მ ი.

ბიძია ჟორჟის ნამბობი.

(დასასრულა)

ი მოედანიც! რამდენი ჯარის კაცია, სულ კი მტრისა! ყველგან, ყველგან ისინი. გვიყვირიან, გვაგდებენ, დედის მუდარებას და ხვეწნას ყურადღებას არ აქცევენ. დედამ მხრებზე დამიყენა:

— კარგა უყურე, იქნება მამა დაინახო?

მე რაც კი შემეძლო გავიჭიმე და დავინახე, რომ სამსჯავროს კარებთან სამოქალაქო ტანისამოსში გამოწყობილი მთელი გროვა იდგა, და იმათში მამაც იყო.

— აი... აი! მამა!

დედამ ორ შეიარაღებულ სალდათს, რომელნიც გზას გვიღობამდენ, ხელი ჰკრა. მე ვერ წარმოვიდგენდი, რომ დედა ასეთი ღონიერი იყო!

მამამ დაგვინახა. ის, ტყვეებ შორის დარაჯებით შემორტყმული, გაფითრებული იდგა. ხელ ახლათ შეგვიკრეს კბა.

— პავლე?... პავლე? — დაიყვირა დედამ.

— მოკლულია — ანიშნა მამამ.

დედამ ძირს ჩამომსვა და ტირილით მუხლებზე დაეცა. მე ვტიროდი, მინდოდა მამა მენახა, მაგრამ საღდაც წაიყვანეს. შიშისაგან დავიწყე ყვირილი, უცბათ რაღაც ბრძანება მოისმა, ცხენის თქარა-თქური და რამდენიმე ღენერალი პირდაპირ ჩვენთან მოაქენებდნენ. აგერ აგერ გაგვკაცებდნენ. ერთი მოხუცებული მხედარის ცხენი ჩვენ წინ ყაყაყებდა და განზე გახტა. ის ჯავრობს, ყვირის: რათ შემოგვიშვებს? ეს უთუოთ

ღენერალი იყო, გული სულ ნიშნებით ჰქონდა მორთული, ზიანი სახე ჰქონდა... ცხენივით გადმოხტა, მოგვიახლოვდა, დაგვაკვირდა, იქ მდგომთ რაღაც უთხრა და გვიბრძანა უკან გავყოლოდით. ჩვენი დარაჯების შუა გავიარეთ, სადაც მაგიდას რამდენიმე გაჯავრებული და ავი შესახედავი ოფიცრები მოსხლომოდნენ. მამა იმით წინ იდგა. ღენერალმა იმას რაღაც ჰკითხა, მერე დედას და ოფიცრებს მიმართა: ღენერალს უნდოდა, რომ მამა გაენთავისუფლებინათ. სხვები არ ეთანხმებო-

ღენ, მეტადრე ერთი იმათგანი, რომელსაც უნდოდა, რომ მამა დაეხვრიტათ. დიად - დაეხვრიტათ! როგორც შემდეგ მი-

ამბეს, მამა იმ ღამეს დაატყვევეს, როდესაც მტრის ბანაკი უნდა უკან დასაბრუნებლათ გამოეცლო. გამოკითხვის დროს თავისი ვინაობა გამოუცხადა და სად მიდიოდა, მაგრამ არ დაუჯერეს და ჯაშუშათ სცნეს. იმისმა ამყობამ და უშიშრობამ, ოფიცრები მოთმინებიდან გამოიყვანეს დედა რომ არ მო'ულიყო, მოხუცებული ღენერალი რომ არ შეგვხვედროდა და არ შევებრალეთ, მამას უთუოდ დახვრეტდნენ!

ბოლოს ჩვენ გაგვანთავისუფლეს, რაღაც ქალღიბლი მოგვცეს, რომ აღარ დავებრკოლებინებ და სახლში დავბრუნდით. ჩვენ ისევ იმ აოხრებულ და დარბეულ ქუჩებზე გამოვიარეთ. რა სამწუხარო დაბრუნება იყო! მე ჩემ სიცოცხლეში არ დამავიწყდება. დედა ნაღვლით წელში მოიკაკვა, ძლივს ინძრეოდა და ცრემლები სუნთქმას უხუთავდნენ. მამა დაქანცული და დატანჯული, ტალახიანი, დაგლეჯილი ტანისამოსით თავ ჩაღუნული მოდიოდა და მუშტებს უღერდა მტრებს. ყოველ ნაბიჯზე შეგვაჩერებდნენ ხოლმე, გავლის ნების ქალაღდს შინჯავდნენ და ეკვის თვალთ გვიყურებდნენ. მე მამას არ ვშორდებოდი. ძალიან შეწუხებული ვიყავი. მამის ნახვა მიხაროდა! იმისი ახლოს ყოფნა მამხნევებდა!

ვანო სახლში არ იყო, მეზობლებმაც იმის შესახებ არაფერი არ იცოდნენ.

დედა ტიროდა და იმეორებდა:

— მოჰკლეს! ისიც მოჰკლეს... ერთი არ ეყოფოდით!

მამა ამშვიდებდა და ანუგეშებდა.

— არა! — ის ცოცხალია. . მე დარწმუნებული ვარ... უსათუოდ სროლის შემდეგ ჩვენებთან ერთათ გაიქცა, იქ ჩვენზე უფრო უშიშრათ იქნება.

— ოჰ დაწყევლილიც იყოს ომი!

მამა გაჩუმებული იყო. მე ვგრძნობდი რომ ისიც ომსა სწყევლიდა, ჩვენ გასამხნეველათ, მამა თითქოს უფრო დამშვიდებული იყო. მთელი დღეები გასაველელ ბარათის წყალობით დარბოდა, რომ ვანოს ამბავი გაეგო. მაგრამ დაღალული და სასოწარკვეთილი სახლში ბრუნდებოდა

მე სიტყვა უნდა მიმეცა ჩვენებისთვის რომ ვანოს სახელი არ მესხენებინა, რადგან სახლი მტრით სავსე იყო. როდესაც ნებადართ შემოდირიანენ და გადიოდნენ, სკამდნენ, სვამ-

დნენ და რაც კი მოეწონებოდათ დაუკითხავათ თან მისკენ-
დათ. მამას მოთმინება ელეოდა; დედა ეხვეწებოდა:

— თუ ღმერთი გრწამს, დამშვიდდი, მოითმინე! ისინი გამარჯვებულები არიან და რაც უნდათ იმას სჩადიან. არ დაგინდობენ. მარტო შენლა შეგვრჩი!..

შენ ვერც კი შეგიძლია წარმოიდგინო თუ რა ძნელი იყო ამ შიშში ცხოვრება! ღმერთმა არა დროს არ გამოგაცდევინოს.

ნელ-ნელა მტრის ჯარი სადღაც გადაჰყავდათ და ცოტათი თავისუფლათ ამოვისუნთქეთ. დაქრილი, რომელიც ჩვენთან დასტოვეს, საავადმყოფოში გადაიყვანეს. იმის წყალობით ჩვენ ცოტა უკეთ გვეპყრობოდნენ და დედა, მგონი სიბრალოლთ იმის სანახავათ დაიარებოდა ხოლმე. მეც თან მივდევდი არა იმიტომ, რომ ავთამყოფი მენახა, სახლში მარტო დარჩენა მეშინოდა.

მე დედას უკან ვიმალებოდი, რომ არავის არ შევემჩნიე, მაგრამ ყოველთვის ვერ ვახერხებდი. ავთამყოფი თვალს არ მაშორებდა, თუმცა იმას თვალების გამომეტყველება მეტათ კეთილი ჰქონდა, მაგრამ მაინც მეშინოდა, ეს ხომ ჩვენი მტერი იყო, დედა ყურადღებით ექცეოდა და ელაპარაკებოდა, იმ სიტყვების წყალობით, რომელიც იმისაგან მან შეისწავლა. ერთხელ დაქრილი საშინელი შეწუხებული მიყურებდა, დედამ მითხრა, ახლოს მივსულიყავი. მე არ მინდოდა, დედამ ძალით მიმიყვანა. საბნიდამ ხელი ამოიღო და რამდენჯერმე თავზე გადამისვა, ხელი გაციებული ჰქონდა. მე ტანში ჟრუანტელმა დამიარა, გაქცევა მინდოდა, მაგრამ არ შემეძლო: დედას მაგრა ვეჭირე. იმან გაიღიმა და პირი მიიბრუნა; ენახე რომ მის ფერმკრთალ სახეზე ცრემლები გადმოსცვივდა.

მე შემრცხვა. როცა სახლში დავბრუნდი, დედამ მითხრა, რომ შემდეგში დაქრილს უფრო აღერსიანათ მოვპყრობოდი; მე უარზე ვიდგვი:

— არა, არა! მე ის მეზიზღება, ჩვენი მტერია!

— იმისი ბრალი ხომ არ არის ისე, როგორც ჩვენი ბრალი არ არის ომი... ის საშინელი უბედურია... სახლში შენი ხნის ვაჟი დარჩენია, რომელსაც ისე უყვარს, როგორც შენ გიყვარვარ და ის შეილი იმისთვის ისე ძვირფასია, როგორც

შენ ჩემთვის. ის იძახის, რომ შენ იმის შეილსა ჰგავხარ, და როცა შენ მიდიხარ იმასთან, თითქოს თავის პატარა ბიჭუნას ხედავს. შე მაინც ჯიუტათ უპასუხებდი.

— მე მტრები მეზიზღებიან.

— შენ ავი ბავში ხარ! — მითხრა დედამ და ჩემთან ლაპარაკი აღარ უნდოდა

დედა ჩემის სიტყვებმა ღრმა შთაბეჭდილება იქონია, მაგრამ მეგონა რომ ვაჟაკს სისუსტე არ შეჭფერის. მე ძალიან მებრალეობოდა ის პატარა ვაჟი, რომელიც თავის ავათმყოფს და ტანჯულ მამას მოეღის... ჩვენები, თუ უცხო, ყველანი იტანჯებოდნენ, ყველას თავისიანებთან მოშორება ეძწელებოდათ; ყველამ თავის უნებურათ ომი დაიწყო. ეხლა სულ სხვა ნაირათ ვსჯიდი და სხვანაირათ მესმოდა ყველაფერი.

მთელი ღამე საწყალი მიტოვებული ბავში და მისი ავათმყოფი მამა მესიზმრებოდა. დილით დედას მოწიწებით გამოუცხადე:

— იცი, დედა? მე იმას კვლავ აღერსიანათ მოვეპყრობი.

— გვიანლა არის, ჩემო კარგო... ის აღარ არის.

— მაშ სად არის? თავის შეილთან წავიდა?

— არა... ის იმას ველარ ნახავს.

— არას ღროს?

— არას ღროს!

რა დაემართა? ძლივს გავიგე... ის თურმე მოკვდა. ძალიან შემეცოდა. როგორ ხშირათ ვფიქრობდი ხოლმე იმ უცხო ბავშვზე! ისიც ჩემი მტერი იყო, მაგრამ მიყვარდა; თუმცა არ ვიცნობდი, მაგრამ ძალიან მეცოდებოდა!

IX

იმის ამბავს რაც შემდეგ მოხდა აღარას გიამბობ. შენთვის ისიც საკმარისია რაც გიამბე. ბევრი ბძროლა და შეტაკება იყო. ქალაქებს არბევდნენ და სწვამდნენ. მცხოვრებლებს შიმშილით სტანჯავდნენ. შემდეგ შევიტყვე, სხვა ადგილებში ჩვენზე უფრო მეტათ იტანჯებოდნენ და ბევრათაც დაზარალდნენ.

ცოტალა დამრჩა საამბობი. აღარაფერი არ მომხდარა. ისევ ისე წინანდელივით მწარე და მძიმე შთაბეჭდილება. ამა-

სთანავე მე ავთ გავხდი ღამე ბრძოლა, კაცის კვლავ ბაზნების სროლა მესიზმრებოდა. ღლისითაც კი როცა ჯების ფეხის ხმას გავიგონებდი (ჩვენ ქალაქში მტრის ჯარი დიდხანს იყო გაჩერებული) შიშისაგან ვკანკალებდი და ბალიშებში ვიმალებოდი. მახსოვს რომ დედა, მამა და ჩვენი მოხუცებული მკურნალი შეწუხებული ჩამტკეროდნენ და რალაც მწარე და უგუნურ წამლებს ძალის ძალათ პირში მასხამდნენ. მახსოვს, რომ ბოჯოს აღარ ვჯიუტობდი და ყველაფერს, რასაც კი მირჩევდნენ ვსვამდი და ვასრულებდი იმათ სიტყვას. შემდეგ, როდესაც სარკეში ჩემი გამხდარი, ფერმკრთალი და მისუსტებული სახე დავინახე. ჩემი თავი ველარ ვიცანი და გადავწყვიტე, რომ რაც შეიძლება მალე გამომრთელებულვიყავ. მართლაც უკეთ შევიქენი და ვანო მიჩვენეს. ვიცოდი რომ პავლეს ველარ ვნახამდი. მითხრეს, რომ ვანოც ძალიან გამოცვლილა, რომ ისიც ძალიან ავთ არის და ვერ დადის. მე თუმცა ვანოს შესახებ მომზადებული ვიყავი, მაგრამ მაინც საშინელება იყო, როდესაც ჩემ გვერდით ოთახში ყავარჯენის ბაკა-ბუკი გავიგონე. მართლაც ყავარჯენით დაბჯენილი შემოვიდა ოთახში.

მე შეეკრთი, მაგრამ იმისმა ღიმილმა დამამშვიდა. ის ძალიან გამხდარი და ფერ მკრთალი იყო და ტანზე გრძელი ფეხებამდინ ჩასაცმელი ეცვა.

— აბა, რას იტყვი? — აი მეც ოთხ ფეხზე დავდივარ, — სთქვა მან.

— დაქრილი ხარ?

— არაფერი, უბრალოა...

— შენ ხომ ყოველთვინ ყავარჯენით არ ივლი?

— არა, არა, მარტო ეხლა, მეზარება, დავიღალე... ასე უფრო მემარჯვება...

— შენც იომე?

— ჰო, ცოტა...

დედამ ტუჩებზე ხელი მიადო, ექიმმა აუკრძალა, რომ ჩემთან ომზე არ ელაპარაკნათ. შემდეგ შევიტყე, რომ, როგორც მამა ფიქრობდა, ვანო სხვა სალდათებთან ერთათ გაქცეულიყო, რომ არ დაეხვრიტათ. თავის წლოვანობას მალავდა და ბრძოლაში მონაწილეობას იღებდა. მამამ ბევრი ძებნის შემ-

დევ, ჩემ ავთმყოფობის დროს იპოვნა. მე ძალიან მიხაროდა, რომ ცოცხალი დაბრუნდა, დარწმუნებული ვიყავი, რომ სტუდენტობის დროს გამომთვლდებოდა.

როდესაც კარგა გავხდი ქვეშაგებიდამ ადგომის ნება მომცეს, სათამაშოები და წიგნები მომიტანეს. ეს სათამაშოები და წიგნები 'შემეზიზლა' სალდათობიანობის თამაში აღარ მინდოდა: ისეც ბევრი სალდათი და ნამდვილი ომი ვნახე, რომელმაც ამოდენა შიში და უბედურება თავზე დაგვატეხა.

ლიუსის რა დაემართა? — ვიკითხე მე ბევრის ტორტმანის შემდეგ, რადგან მეშინოდა, რომ ვაითუ იმასაც რაჟე უბედურება დაატყდა.

— ლიუსი და დედა მისი, როდესაც ქალაქში სული სიმშვიდით ჩამოვარდებოდა, მაშინ დაბრუნდებიან; ხომ იცი, რომ ისინი გაიხიზნენ?

მამა მოვიდა და გამოგვიცხადა, რომ ზავი ჩამოვარდა.

გამარჯვება მტერს ღარჩა. ჩვენი ჯარი ყველგან დამარცხდა. ორივე მხარე ომისაგან ისე მოქანცული იყვნენ, რომ ომის შეწყვეტას დაეჩქარნენ. მე, როგორც წინეთ ომის დაწყება მიხაროდა, ისე ეხლა ზავის ჩამოგდება ძალიან გამახარა.

— ჯერ კიდევ საქმე ესე ადვილათ არ გათავდება, — სთქვა მამამ, — ამბობენ რომ მტერმა ჩვენი ქალაქი და მთლათ ჩვენი მხარე დაიტოვაო.

— ჩვენ იმათ ხელში ვიქნებით?

— დიად, როგორც თავიანთი ქვეშევრდომნი.

— ისინი ხომ სულ სხვა ხალხნი არიან

— ჩვენც მათი საკუთრება ვიქნებით.

— ჩვენი ენა?

— ჩვენც იმათ ენაზე უნდა ვილაპარაკოთ.

— რომ არ ვიციტ!

— ძალით გვასწავლიან.

— უთუოთ იმათ უნდა დავემორჩილოთ!

— ყველაფერში.

— კიდევ რომ ომი ასტყდება?

— ჩვენც თავიანთ ჯარში გავიწვევენ.

მე სრულებით დავიბენი, არაფერი არ მესმოდა.

— არ მინდა!.. არ მინდა!..

— განა შენ გკითხამენ?

— უარი რომ ვსთქვა?

— დაგატუსაღებენ... ომში ვინც უფრო ძალოვანია, უფლებაც და სიწლიდრეც იმისია. ჩვენ რომ გვკითხავდნენ — ვართ თანახმა ჩვენი სიმდიდრე მივსცეთ და სხვის ნებას და-

ვემორჩილოთ მაშინ ომი აღარ იქნება!.. ღმერთია მართი მსაჯული..

მე მამა ჯერ ასე აღელვებული არ მენახა. მეც მაშინ არაფერი არ მესმოდა ისე როგორც ეხლა შენ.

ბედზე იმისი შიში ყველა არ ასრულდა: ჩვენი ქალაქი თავისუფალი დარჩა. რა დღესაც ზავი გამოაცხადეს, მეც ბალში სასერიწოთ გამოამიშვეს. შავები, რომელიც მე ასე არ მომწონდა ჩამაცვეს დედამ მითხრა, რომ ეს ძაძები მწუხარების ნიშანია. დედაც, მამაც ძაძებში იყვნენ გამოწყობილნი. მშვენიერი ამინდი იდგა. ჩიტები გალობდნენ და ფერად ფერადი ყვავილები გაშლილიყვენ, თითქოს არაფერი არ მომხდარაო, დანგრეული, ცეცხლისაგან დამწვარი და გაშავებული სახლები რომ არ ყოფილიყო. ეს გვიშლიდა მზის სხივებით, ყვავილებით და ფრინველების გალობით დავმტკბარვითყავით.

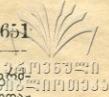
მე პავლეზე ვფიქრობდი და ვწუხდი, რომ ის ვერაფერს ვეღარ ნახავს, ფილოსთანაც ვეღარ ვითამეშებ.

უცბათ ნაცნობი სტვენა მომესმა, მე შევეკრთი! ეს ლიუსი უნდა იყო.

მართლაც ბაღის კარები გაიღო და ლიუსიმ შემოირბინა. ისიც ძაძებში იყო; ომში ძმა მოუკიდეს. უწინდებური თამაშობის გუნებაზე არ ვიყავით. ჩვენ წყნარათ სკამზე ვიჯექით და ყველაფერს რაც კი ამ ხანში უსიამოვნობა და უბედურება გამოვიარეთ, უამბობდით ერთმანეთს.

რამდენიმე კვირის შემდეგ მტრის ჯარმა ჩვენი ქალაქი სრულებით მიატოვა: მე და მამა დაბრუნებული ჯარის შესახვედრათ წავედით.

მე თავიდან ქუდი მოვიგლიჯე, ვაქნევდი და სხვებთან ერთათ ვყვიროდი: „ვაშა“ აღელვებისაგან ყელში წამიჭირა და უცნაურათ ვწრიბინებდი. გარშემო ყველანი ტიროდნენ: ქალები, კაცები. მეც თავი ვეღარ შევიმაგრე და ღაფა-ღუფით ცრემლები წამომსკდა. მეორე დღეს ხელონები გამოჩნდნენ და სახლების შეკეთებას შეუდგნენ. ქალაქმა მალე თავისი ჩვეულებრივი ფერი მიიღო, მაგრამ ამით საქმე არ გასწორდა თითქმის ყველა ოჯახში გლოვა და ტირილი იყო, ჩვენ საშინელი მოწყენილები ვიყავით: არ იცინოდნენ, არ ხუმრობდნენ უწინდებურათ. დედა უცბად დაბერდა, თმები გაუთეთრდა, აღარც პიანინოზე უკრამდა, არც სტუმრათ დაიარებოდა, არაფერი არ იამებოდა. დიდ ხნობამდინ სავარძელში გაუნძრევლივ იჯდა. სახეზე მწუხარება და მწარე ფიქრები ეხატებოდა. ვანო თავის ყავარჯნებს არა სტოვებდა და ბოლოს გავიგე, რომ იმას ორივე ფეხი მოწყვეტილი ჰქონდა. ვერ წარმოიდგენ თუ რა საშინელება იყო ამ დასახიჩრებულის მდგომარეო-

ბა! ის არა ჩიოდა და თავის ბედს დაემორჩილა, მაგრამ ვერ
 ნობდი, რომ მას არ უნდოდა ჩვენ შევეწუხებინეთ, ის მეღა-
 ლით დაასაჩუქრეს და გულზე გაკეთებული ჰქონდა: მე დარ-
 წმუნებული ვივავი, რომ დიდის სიამოვნებით ხელს აიღებდა
 ჯილდოზე ოღონდა კი მისთვის ფეხები დაებრუნებინათ.

მამაც, როგორც მშვიდობა დამყარდა თავის თანამდებო-
 ბას დაუბრუნდა და დაუსვენებლივ მუშაობდა. ომიანობამ იმ-
 დენი ზარალი მოუტანა, რომ გამოკეთება ძნელი იყო, ოჯა-
 ხის ხარჯი ძალიან შევიამკირეთ. მაგიდასთან მამა სულ დაღვ-
 რემილი იჯდა და რალაცას ანგარიშობდა.

ერთხელ დამიძახა და მითხრა:

ყური დამიგდე, ჩემო მეგობარო, და კარგა ჩაფიქრ-
 დი. ყველაფერი რომ უწინდებურათ იყოს შენ კვლევ კარგა
 ხანს მოსვენებით და ბედნიერათ იცხოვრებდი და სწავლის
 აჩქარება საჭირო არ იქნებოდა. არ აფიქრდებოდით, რომ მო-
 მავალზე გვეფიქრნა გარემოება შეიცვალა. უნდა აფიქრდეთ.
 პავლე აღრა გვყავს! ვანოს ჩვენი დახმარება არ შეუძლია.
 პირიქით მთელი თავისი სიცოცხლე ჩვენი ზრუნვა და მოვლა
 სჭირია. მე მარტო ერთს იმდენი მუშაობა არ შემიძლია, რომ
 ყველას გაგწვდეთ. შენის მეტი თანაშემწე აღარავინ არა მყავს,
 უნდა რამე ხელობა ამოიჩინო; რა ხელობა—მე თითონ არ
 ვიცი, ეს შენგან იქნება დამოკიდებული, რის ნიჭიც შეგწევს,
 მაგრამ უნდა იცოდე, რომ ეს გასართობათ კი არ იქნება,
 ამას ჩაფიქრება სჭირია და ადვილი საქმე არ არის... უნდა
 გახსოვდეს, რომ მუშაობა ყველა ადამიანის ვალია. შენ
 სხვებზე აღრე მოგიხდება, მაგრამ რა უყოთ. ახლავე სასწავ-
 ლებელში მიგაბარებ, უნდა ეცადო და კარგა ისწავლო, რომ
 მალე სასარგებლო ადამიანათ იქცე და თანაშემწე იმ პირები-
 სა, რომლებიც აქნობამდე შენთვის ზრუნავდენ... გესმის?

ჩემს უზრუნველ ცხოვრებას ბოლო მოელო! ერთ მხრივ
 ამ ამბავმა შემაწუხა და ჩამაფიქრა, მაგრამ მეორეს მხრივ კი
 ვამაყობდი, რომ საჭირო და სასარგებლო ვიქნებოდი, მამას
 თანაშემწე მე დავპირდი ჩემი მოვალეობა სვინდისიერათ ამე-
 სრულებინა და გადავწყვიტე, რომ ჩემს დაპირებას არ გალუდ-
 გებოდი და ვიბეჯითებდი.

სამხედრო სამსახურზე აღარ ვოცნებობდი, ღვეწროობაც
 აღარ მინდოდა, არავის დამარცხება არა მსურდა! ესეც ომი
 მარტო სურათებით კი არ ვიციდი, წამდვილათ ვნახე ჯამდენ-
 ნი უბედურება, შიში და გაქირვება მოგვაყენა, რომ უკი-
 სასურველი არ იყო.

(თარგმანი)

ს ა რ ჩ ე ვ ი

1915 წლის ჟურნალ „ჯეჯილისა“

პატარების განყოფილება.

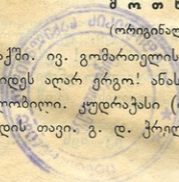
ლ ე ქ ს ე ბ ი.

	№	გვერდი
სახალწლო ნანა. შიო მღვიმელისა	I	3
აკაკის გარდაცვალების გამო. ვ. გორგაძე სა	II	67
მგოსნის ხსოვნას შიო მღვიმელისა	—	73
პირველი გაზაფხული. სავლე აბულაძისა	III	131
ობობა. შიო მღვიმელისა	IV	195
სოფლათ. მიმქრალისა	V	259
დილა. სავლე აბულაძისა	—	272
ბავშვების ვედრება. შიო მღვიმელისა	VI	323
მგზავრობა. სავლე აბულაძისა	—	331
ვაჟა-ფშაველას ხსოვნას. სავლე აბულაძისა. VII VIII	VII VIII	387
ყვინჩილა და ფისო. შიო მღვიმელისა	—	390
ბაბო-ქალა გ. დ. ჭრელაშვილისა	—	422
საჩუქარი. გ. დ. ჭრელაშვილისა	IX-X	461
მამა ომში წაიყვანეს. ა. კაპანისა	—	470
პატარა ქართველს. გერმანაშვილი'ა	XI	531
ჩიტი და მელა. შიო მღვიმელისა	—	537
საშობაო. კნ. ანასტასია ამილახვრისა	XII	595
შიოს იუბილეის გამო. ლადო გეგეჭკორისა	—	613
შობის მზეს. შიო მღვიმელისა.	—	631

მ ო თ ხ რ ო ბ ე ბ ი.

(ორიგინალური და ნათარგმნი)

შირაქში. ივ. გომართელისა	I	5
მეშვიდეს აღარ ერგო! ანასტასია წერეთლისა	—	15
შვილობილი. კუდრაქასი (თარგმანი)	—	19
წელდის თავი. გ. დ. ჭრელაშვილისა	—	27

აკაკის ხსოვნას. თამარა გომართლისა	II	
აკაკის დაკარგვა. იტა ნაკაშიძისა	—	70
ჩემი ბავშობის მოგონება. ეკ. მესხისა	—	75
აკაკი. ივ. გომართლისა	—	78
წელდის თავი. (დასასრული) გ. დ. ქრელაშვილისა	—	83
შირაქში (შემდეგი) ივ. გომართლისა	—	90
გაზაფხული დგება. ან კანდელაკისა	III	132
შირაქში. (გაგრძელება) ივ. გომართლისა	—	134
პატარა ლარიკი. (ფრანგულიდან)	—	141
თინას ბატკანი თ. ზ. თარხან-მოურავისა	—	148
აღება გ. დ. ქრელაშვილისა	—	159
გულნარა და მზე. სევედიასი	IV	197
შირაქში (გაგრძელება) ივ. გომართლისა	—	202
აღება (დასასრული) გ. დ. ქრელაშვილისა	—	214
შირაქში. (დასასრული) ივ. გომართლისა	V	263
პურის ნატეხი. (თარგმანი) ან. ახალშენიშვილისა	—	273
მოჩხუბარნი	VI	325
დაკარგული იმედი. გი — გი ბ — ერიასი	—	333
ლაზარეთი ცხენებისთვის	—	347
ვაი ჭკუისაგან. არ. ფანცულაისი	V — VIII	393
გაუმარჯოს საფრანგეთს. (ფრანგულით) ერ. კი- წმარიაშვილისა.	—	399
ილიკო. ან. წერეთლისა	—	409
ტყვე მატარებელი. კუდრაქასი	—	418
ზამთარი ვვიდგება' (ფრანგულიდან)	.IX X	467
თედოს ფინია (ფრანგულიდან)	—	469
კურდღლის ოჯახი. გ. დ. ქრელაშვილისა	—	471
მგზავრები. (ფრანგულიდან) ტასოსი	XI	532
საწადელს მიაღწია! (ფრანგულიდან) ტასოსი		534
წაბლა დაგვიბრუნდა! (თარგმანი) კუდრაქასი		541
კურდღლის ოჯახი. (დასასრული) გ. ქრელაშვილისა		547
ფერია ლამარტინისა. (ფრანგ.) ელ. დ. წ — ლი. XII		596
ყანის პირათ. (ფრანგულიდან) ელ. დ — წ — ლი	—	601
ბებიას სიზმარიც დაეჯერება. ან. წერეთლისა	—	613

ბიოგრაფია ჩვენი და უცხოეთისა.

აკაკის გარდაცვალება. დათიკო იაშვილისა	I	1
ნიკო ლომოური. ეკ. გაბაშვილისა	IV	226
აბრაამ ლინკოლნი თარგმანი კუდრაქასი	XII	615

ბუნების მეტყველებიდან.

(მოგზაურობა და სამეცნიერო ამბები)

როგორ ირჩენენ ცხოველები თავს. კუდრაქასი (თარგმანი)	V	280
უსახლკარონი. კუდრაქასი	VI	341
როგორ კეთდება გოლანდიის ყველი	IX-X	480

კ ო მ ე დ ი ე ბ ი.

ალ-ქაჯი. 1 მოქმედებ. პიესა კ. ქსნისპირელისა. VII	618

(იგაგები, ზღაპრები, ლეგენდები ჩვენი და უცხოეთისა)

სიმართლის ზარი. იტალიანური თქმულება	IV	211
თითების განგაში	V	261
ცელქი წვიმუნა. ლომბროზის ზღაპარი	VI	326
ლოკოკინა და კატა. გალექსილი ი. სიხარულიძისა —	330	
ფუტკარი რატომ ზოგ ყვავილებს არ ეკარგება. ტ.	VII-VIII	388
ძაღვები. გალექსილი ი. სიხარულიძისა	—	337
რკოს ამბავი	—	419
გველი და ქლიბი. ი. სიხარულიძისა	IX-X	479
მელიას ოინები თარგმანი ეკ. მესხისა	—	482
ტბა და მდინარე ი. სიხარულიძისა	XI	544

წ ვ რ ი ლ მ ა ნ ი.

კითხვების პასუხი	I	35
წერილი რედაქტორთან (ჯეჯილის 25 წლის შეს- რულების გამო)	—	39
წერილი კავკავის ქართული სკოლის მოწაფეებისა	II	82
ვინ არის ჩიტზე მარდი	III	192

უპროსაგის განყოფილება.

ლ ე ქ ს ე ბ ი.

სწავლა წინსვლის ხილია. ვ. რუხაძისა	I	42
აკაკი. გ. ბოკერიასი	II	101

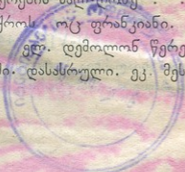

სააღდგომო შიო მღვიმელისა	III	171
ჩიტი კვდებოდა. გელასი	—	174
ჩემს კერას. გ. დ. ჭრელაშვილისა	IV	231
უცხოეთში. ი. მჭედლიშვილისა	—	250
ჩანჩქერი. ვ. რუხაძისა	V	287
რობერტი ბორნისა (თარგმანი)	VI	363
მინდვრის თაგვი. ილ. ფერაძისა	—	
ყრმებს. შიო მღვიმელისა	VII-VIII	426
ობოლი. ლადო გეგეჭკორისა	IX-X	502
* * * ლადო გეგეჭკორისა	XI	564
ღამე. კ. გოგოლაძისა	—	570
შობის ხე ვ. რუხაძისა	XII	635

მ ო თ ხ რ ო ბ ე ბ ი.

ორიგინალური და ნათარგმნი.

ბუღბუღი და ძერა. თარგმანი ნინო ავალიანისა	I	43
შალიკოს საიდუმლო. ე. ჭ.	III	178
პელლე ცოცხალია და კარგათ არის ეკ. მესხისა	IV	232
სიმონიკას წერილი. გიოსი	V	288
მეგობრები. ირაკლი ფერაძისა (თარგმანი)	—	301
ნიკო ლომოუტრის ხსოვნას. ნინო ენუქიძისა	—	317
ბუკი. სოფლის ცხოვრებიდან იასე რაჭველისა	VI	355
მეგობრები. ირაკლი ფერაძისა. (დასასრული)	—	374
რიჩარდ ლომ-გულა. ან. წერეთლისა (თარგ- მანი)	VII-VIII	428
ომი. ბიძია, ჟორჟის ნაამბობი (გაგრძელება)		
— თარგმანი ეკ. მესხისა	—	445
ვაიმე ბუზიკა! ცქვიტისა	IX-X	503
ომი. ეკ. მესხისა	—	514
ომი. გაგრძელება ეკ. მესხისა	XI	571
მოცურავე ქალაქი. (თარგმანი) კუდრაქისა	—	588
მწერების ძალ-ღონე	—	592
ოქროს ოც ფრანკიანი. ფრანსუა კოპპესი. ელ. დემოლონ წერეთელი,	XII	636
ომი. დასასრული. ეკ. მესხისა.	—	643

ბუნების მეტყველებიდან მოგზაურობა და სამეცნიერო სტატიები.

ამბავი ზესკნელისა. ილ. ალბაზიშვილისა	I	50
ოსმალეთი. ალ. ფაღავასი	—	59
ამბავი ზესკნელისა. ილ. ალბაზიშვილისა	II	121
როგორ ათამაშებს მზე აღდგომის ბატკანს. ილ. ალბაზიშვილისა	III	175
მშობლიური ზრუნვა ცხოველთა შორის იტა ნაკაშიძისა	—	182
ოსმალეთი. ალ. ფაღავასი	—	188
ამბავი ზესკნელისა. ილ. ალბაზიშვილისა	IV	241
ოსმალეთი. ალ. ფაღავასი	—	254
ნიშა ყვავი. სეტონტომპსონისა თარგმანი თა- მარა ნაცვლიშვილისა	V	297
ოსმალეთი. ალ. ფაღავასი	—	307
ამბავი ზესკნელისა. ილ. ალბაზიშვილისა	—	311
ნიშა ყვავი. დასასრული სეტონტომპსონისა თა- მარა ნაცვლიშვილისა	VI	361
ამბავი ზესკნელისა. ილ. ალბაზიშვილისა	—	367
ოსმალეთი. ალ. ფაღავასი	—	382
ამბავი ზესკნელისა. ილ. ალბაზიშვილისა	VII-VIII	454
ოსმალეთი. ალ. ფაღავასი		462
ჩვენი სამშობლოს კუთხე აქარა	IX-X	509
ამბავი ზესკნელისა მთვარე. ილია ალბაზიშვილისა	XI	565
ოსმალეთი ისლამი ალ. ფაღავასი	—	583

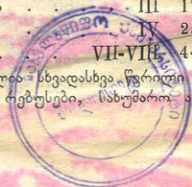
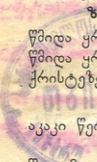
ზღაპრები, ლეგენდები ჩვენი და უცხოეთისა

წმიდა ყრმის მტრედები (პოლონური ლეგ.)	I	54
წმიდა ყრმის მტრედები (დასასრული) ალ. ნათაძისა	II	117
ქრისტეზე თქმულება	III	192

ბიოგრაფია ჩვენი და უცხოეთისა.

აკაკი წერეთელი და მისი პოეზია. დათიკო ია- შვილისა	II	103
შიო მღვიმელი. ეკ. გაბაშვილისა	III	173
ნიკო ლომოური. შ. ქ-მძისა	IV	251
ვაჟა-ფშაველა. ან. წერეთლისა	VII-VIII	442

წლის განმავლობაში მოთავესებულა სხვადასხვა წერილი ამბე- ბი: ანდაზები, გამოცანები, რებუსები, სახუმარო ამბები და სხვა.

მიიღვა ხელის მოწერა 1916 წლისათვის.

ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

სახალხო ფურცელი

გამოვა იმავე პრინციპით, როგორც 1915 წელს გამოდიოდა.
გაზეთის ფასი დამატებიანათ: წლით როგორც ქალაქში ისე ქალაქ გარედ ღირს 9 მან. 50 კ., საზღვარ-გარედ 15 მ. ნახევარი წლით ტფილისში 5 მან. საზღვარ-გარედ 8 მ. ერთი თვით ტფილისში 90 კ., საზღვარ გარედ 1 მან. 50 კპ.
ფაქტ ნომერა ეველგან ერთი შუაში. დამატებიანი ნომერი (კვირისა) 7 კაპეიკი

წლიური ხელის მომწერნი, რომლებიც 1 აფრილამდე სრულედ გადაიხთიან წლიურ ფასს, მიიღებენ ბრემიას ორიგინალურ თხზულებას თანამედროვე სოციალურ-პოლიტიკურ და ეროვნულ მდგომარეობის შესახებ.

ხელის მოწერა მიიღება „სახალხო ფურცლის“ კანტონაში, სასახლის ქ. სარაჯიშვილის სახლი და წერაკითხვ. საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, груз. газ. „САХАЛХО ПУРЦЕЛИ“ почтовыщикъ 190

მიიღვა ხელის მოწერა 1916 წ.

ყოველ-დღიური სალიტერატურო, საეკონომიო და საპოლიტიკო გაზეთი

„საქართველო“

უპრემიოდ—ყოველ-კვირეულ სურათებიან დამატებით ღირს 8 მან. 50 კ. პრემიით გაზეთი წლიურ ხელის მომწერთათვის ღირს 10 მან. ფული ნაწილ-ნაწილად შემოიტანება.

პრემიები: 1) სალიტერატურო კრებული „მერანი“, გამოვა სამ თვეში ერთხელ დასურათებული. 2) „საქართველოს“ ბიბლიოთეკა „ჩვენი მრწამსი“, წიგნაკებათ. 3) საქართველოს ეროვნულ-პოლიტიკური დიდი რუკა.

ფულის გამოგზავნა და ხელის მოწერა შეიძლება რედაქციის კანტონაში ქ. თბილისი, მასკოვის ქუჩა, სახლი გაბაშვილისა № 4. ფოსტის კუთი 76. (Тифлисъ Московская ул. домъ Габаева № 4, почтовый ящикъ № 76). და წერაკითავის საზოგადოებაში.

ჯეჯილი

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

საუმაწვილო ნახატებიანი ჟურნალი
ოჲლა გაუჲილა წალიწალი.

ჲეჲილი დაწესებულა 1890 წელს.

გამოვა 1916 წ. თუეში ერთსელ, ჟურნალში ორი
განყოფილებბა, ზატარებისათვის და მოსწდილთათვის.

ჟურნალი «ჯეჯილი» თბილისში ეღირება
4 მან., ქალაქ გარეთ (გაგზავნით) 5 მან.

ნახეჲარი წლით 3 მან., ცალკე ნომერი 40 კაპ.

ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში — «ჯეჯილის» რედაქციაში,
(არტილერიის ქუჩა, № 5.)

ფოსტის ადრესი: Въ тифлисъ въ Ред. Грузинскаго дѣтскаго
журнала „Джелджили“

Открыта подписка на 1915 годъ
НА ГАЗЕТУ

„Закавказская Рѣчь“

(Годъ изданія седмой).

Подписная цѣна

Съ доставкой на домъ:	Въ Тифлисъ.	Въ провинціи.
На годъ	6 руб. — коп.	8 руб.
„ полгода	3 руб. 50 коп.	4 руб. — 50 коп.
„ 3 мѣсяца	2 руб. — коп.	2 руб. 25 коп.
„ 1 мѣсяць	— 75 коп.	— 75 коп.

Отдѣльный номеръ 5 коп.

АДРЕСЪ: Тифлисъ, редакція газ. „Закавказская Рѣчь“, Дворцовая
ул. д. Сараджева. Для телеграммъ: Тифлисъ, „Закавказская Рѣчь“.

Редакторъ К. . Тумановъ Издатель З. З. Горделадзе.